

GODIŠNJI IZVEŠTAJ

O SUDSKIM AKTIVNOSTIMA EULEX SUDIJA 2009 GODINE

European Union
Rule of Law Mission

Sadržaj

Predgovor sudije Marije Đulijane Čivinini (Maria Giuliana Civinini), Predsednice Skupštine EULEX sudija	03
I. Lista skraćenica.....	04
II. Izvršni pregled	05
III. Uvod	07
1) Pravne osnove za sudske funkcije EULEX sudija	07
2) Jedinica EULEX sudija – osoblje i raspoređivanje u sudovima na Kosovu	08
IV. Presude u krivičnim i građanskim predmetima – proučavanje predmeta i statistike	09
1. Predmeti nasleđeni od UNMIK-a	09
a. Ratni zločini protiv civilnog stanovništva, terorizam, višestruko teško ubistvo	10
b. Predmeti vezani za neredе marta 2004 god.....	21
2. Vršenje ovlašćenja Predsednika Skupštine EULEX sudija pod Zakonom o nadležnosti – analiza odluka i statističkih podataka	25
a. Pravne osnove ovlašćenja Predsednika Skupštine EULEX sudija	25
b. Zahtevi za preuzimanje krivičnih i građanskih predmeta – statistike i analize	26
c. Kratki pregledi krivičnih predmeta koje su preuzele EULEX sudije	29
d. Zahtevi za preuzimanje predmeta – specifičnije statistike i analize	31
3. Presude u krivičnim predmetima u vršenju primarnih/izuzetnih i sekundarnih/dopunskih nadležnosti EULEX sudija	32
4. Presude u građanskim predmetima – glavna pitanja i statistike.....	35
V. KAI Žalbeno veće Vrhovnog suda Kosova	39
VI. Posebna Komora Vrhovnog suda Kosova o pitanjima vezanim za KPA	40
VII. Zaključak: ostvarenja i budući izazovi	42
VIII. Statistike	43

Predgovor sudije Marije Đulijane Ćivinini (Maria Giuliana Civinini)

Predsednice Skupštine EULEX sudija

Prošlo je više od godinu dana od kako su EULEX sudije počele sa vršenjem sudskih funkcija u sudovima na Kosovu. Deklaracija Početne Operativne Sposobnosti (POS) EULEX-a 9. decembra 2008 godine je takođe obeležila početak sudskih funkcija EULEX sudija. Međutim, pripreme za početak sudskog rada su počele ranije.

Prve Evropske sudije su bile raspoređene na Kosovu u aprilu 2008 godine. 10. jula 2008 god, održana je prva Skupština EULEX sudija. Skupština sudija je odgovorna za upravljanje radom EULEX-a. Kao prvu radnju, Skupština je odobrila Uputstvo za raspodelu predmeta za EULEX sudije u krivičnim i građanskim predmetima u okružnim sudovima. Dana 23. oktobra 2008 godine, druga sednica Skupštine EULEX sudija, sa 17 prisutnih sudija, zaključila je Uputstvo za raspodelu predmeta za EULEX sudije u krivičnim predmetima u Vrhovnom sudu Kosova i Organizaciono uputstvo za kolektive sudova EULEX-a. Ova pravila i uputstva koja je zaključala prva i druga Skupština su postavila temelj za organizaciju budućih sudskih funkcija EULEX sudija.

Do početka decembra postavljena su razna upravna gledišta rada sudskih kolektiva EULEX-a, uključujući određivanje administrativnih kontakt osoba za svaki sud, sastav sudskih veća, identifikaciju nezavršenih krivičnih i građanskih predmeta koje treba da rešavaju EULEX sudije, i organizaciju sudskih saslušanja. Takođe je razvijeno i uputstvo za upravljanje korespondencijom i sistem toka dokumenata za kolektive EULEX-a u Okružnim sudovima.

Trenutno je raspoređen 31 sudija EULEX-a i 25 pravnih referenata EULEX-a sa svojim lokalnim kolegama u svim okružnim sudovima i Vrhovnom sudu Kosova. Sudije EULEX-a i kosovske sudije rade jedni uz druge i zajedno rešavaju predmete u mešovitim većima. Postignut je visoki nivo pratnerstva sa našim lokalnim kolegama – Predsednicima, sudijama i arhivarima Vrhovnog suda, okružnih i opštinskih sudova na Kosovu. Takođe, uspostavljena je veza sa Advokatskom Komorom Kosova putem tehničkog sporazuma kojim je definisana saradnja i koordinacija. Samo kroz takav zajednički napor možemo uspeti u rešavanju zaostalih predmeta u kosovskim sudovima i ažurno rešavati nove predmete koji su u nadležnosti EULEX sudija, a upravo sjedinjenje i saradnja sa lokalnim kolegama može dovesti do našeg budućeg uspeha u sistemu pravosuđa na Kosovu.

Ovaj izveštaj je kompilacija podataka o radu EULEX sudija u vršenju svojih izvršnih funkcija u kosovskim sudovima u 2009 godini. Posebno sam zahvalna Gergani Arabadijevoj i Kathinki Hewitt koje su prikupile i podatke i pripremile i sastavile ovaj izveštaj.

I. Lista skraćenica

EULEX – Misija vladavine prava Evropske Unije na Kosovu

MMA – nadgledanje, praćenje, savetovanje

STRK – Specijalno Tužilaštvo Republike Kosovo

KPA – Kosovska Poverenička Agencija

PKVS – Posebna Komora Vehovnog suda o pitanjima vezanim za KPA

KAI – Kosovska Agencija za Imovinu

SSK – Sudski Savet Kosova

HPCC - Komisija za rešavanje stambenih i imovinskih zahteva

KPCC – Kosovska Komisja imovinske zahteve

ICTY – Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

KZK – Krivični Zakon Kosova

ZKPK – Zakon o Krivičnom postupku Kosova

KZSFRJ – Krivični zakon Socijalističke federativne Republike Jugoslavije

KZK – Krivični Zakona Socijalističke Autonomne Pokrajine Kosovo

ZKP – Zakon o krivičnom postupku

EKLJP – Evropska Konvencija o ljudskim pravima

KP – Kosovska Policija

VS – Vrhovni sud

OS – Okružni sud

OS – Opštinski sud

II. Izvršni pregled

Ovaj izveštaj je kompilacija podataka o radu EULEX sudija u vršenju svojih izvršnih funkcija u kosovskim sudovima u 2009 godini, prvoj godini operacije misije. EULEX sudije predstavljaju integralni deo Pravosudne komponente misije Vladavine prava Evropske Unije na Kosovu (EULEX). EULEX sudije su državljani zemalja članica Evropske Unije ili trećih zemalja koje daju svoj doprinos (Norveška, Švajcarska, Turska, Hrvatska, SAD i Kanada), i oni vrše dužnosti sudija u svom nacionalnom svojstvu.

Trenutno je raspoređen 31 sudija EULEX-a i 25 pravnih referenata EULEX-a sa svojim lokalnim kolegama u svim sudovima na Kosovu. U nastavku, tu su i lokalni pravni savetnici, administrativni asistenti i prevodioci za albanski/engleski jezik i srpski/engleski jezik. Podrška lokalnog osoblja je preko potrebna za efikasno vršenje sudskih funkcija EULEX sudija. EULEX sudije obavljaju dvoje dužnosti na celom Kosovu. Kolektivi EULEX sudija su raspoređeni u svih 5 okružnih sudova, vrhovnom sudu i Posebnoj Komori Vrhovnog suda.

EULEX sudije vrše svoje sudske funkcije na Kosovu u skladu sa Zakonom o nadležnosti. Zakon o nadležnosti za EULEX sudije predviđa primarnu/izuzetnu i sekundarnu/ dopunsku nadležnost nad jednim delokrugom krivičnih postupaka. Širok domet krivičnih dela uključuju *inter alia* terorizam; genocid; krivična dela protiv čovečnosti; ratni zločini; organizovani kriminal; podstrekivanje nacionalne, rasne, verske ili etničke mržnje ili netolerancije; ubistvo i teško ubistvo, ekonomska krivična dela. Ova najteža krivična dela takođe u obliku pokušaja i raznim oblicima saradnji u zločinu su u okviru nadležnosti istrage i gonjenja Specijalnog Tužilaštva Republike Kosovo (STRK) i stoga spadaju u nadležnost EULEX sudija.

Dalje. EULEX sudije imaju nadležnost u građanskim predmetima. U skladu sa članom 5.1 Zakona o nadležnosti, sudije parničari EULEX-a imaju ovlašćenja da izaberu i preuzmu odgovornost u građanskim predmetima u okviru nadležnosti Posebne komore Vrhovnog suda o pitanjima koja se odnose na KPA, predmetima koji spadaju u nadležnost bilo kog suda na Kosovu u vezi žalbi na odluke Kosovske Komisije za imovinske zahteve, i novim ili nerešenim imovinsko građanskim predmetima,

Od 18. decembra 2008 godine do 31. marta 2009 EULEX sudije su primile 185 krivičnih predmeta od UNMIK-a jer je isti završio svoje sudske aktivnosti. Ovi složeni krivični predmeti obuhvatali su krivični postupak u preliminarnim i pretpretresnim istragama, optužnicama, suđenjima, žalbama, posevnim pravnim lekovima i ponovnim suđenjima. Optužbe su varirale od ratnih zločina protiv civilnog stanovništva i pranja novca do organizovanog kriminala i vršenja terorizma. EULEX sudije su zadržale 120 predmeta UNMIK-ove ostavštine. Preostali deo krivičnih predmeta, u kojima nije bilo osnova za utvrđivanje primarne ili dopunske nadležnosti EULEX sudija, su uglavnom upućeni nadležnim kosovskim sudovima radi daljeg postupka prema potrebi, ili prosleđeni tužiocima EULEX-a na razmatranje.

Obrada dosijea predmeta nasleđenih od UNMIK-a je postavljena kao prioritet za EULEX sudije od kada su počele sa vršenjem njihovih sudskih dužnosti. Odeljak 1 dela IV ovog izveštaja usredsređen je na dve glavne kategorije predmeta koje su EULEX sudije primile – ratni zločin protiv civilnog stanovništva izvršen u toku rata 1998 – 1999 godine na Kosovu, i krivična dela izvršena u kontekstu nemira koji su se desili na Kosovu u Martu 2004 godine. Takvi predmeti su preneti u nadležnost EULEX sudija u Vrhovnom sudu i

okružnim sudovima na Kosovu. Izveštaj sadrži kratak pregled predmeta ratnih zločina i predmeta vezanih za neredu marta 2004 koje su EULEX sudije već završile.

Odeljak 2 deo IV opisuje sekundarnu /dopunsku nadležnost EULEX sudija. Član 3.5 Zakona o nadležnosti interpretira 'potrebu da se obezbedi pravilna uprava pravosuđa'. Prema ovom članu, EULEX sudije će se uključiti 'Ukoliko su postojale pretnje kosovskim sudijama, svedocima ili stranama u postupku u vezi sa predmetom, a ovo može s razlogom da navodi na uverenje da bi došlo do ozbiljnog kršenja pravde ukoliko slučaj ostane pod isključivom nadležnošću kosovskih sudija'. Prema istoj odredbi Zakona o nadležnosti, drugi uslov za određivanje EULEX sudije u krivičnom postupku je: "ukoliko se s razlogom veruje da je aktivnost EULEX sudije, zbog naročite kompleksnosti ili prirode predmeta, neophodna da bi se izbeglo kršenje pravde."

Odeljak 2 takođe objašnjava zahteve da EULEX sudije preuzmu krivične predmete, sa statistikama i analizama takvih predmeta. Od januara 2009 godine do januara 2010 god, ukupno je primljeno 89 zahteva za preuzimanje građanskih i krivičnih predmeta. Od njih je 53 zahteva su vezani za krivične predmete a 11 za građanske predmete. Od 53 zahteva za preuzimanje krivičnih predmeta, 38 su prihvaćeni, 10 odbijeni a 5 odbaćeni. Ogroman broj krivičnih predmeta je prihvaćen u Mitrovici (od 21 zahteva, 19 za krivične predmete od kojih su 17 odobreni). Ogroman broj zahteva, uglavnom od EULEX tužioca u Mitrovici, objašava se složenosti političke i pravosudne situacije u ovom regionu i proces vraćanja efikasnog rada Okružnog suda u Mitrovici koji je u toku. Kako bi se izbeglo dalje odlaganje krivičnih postupaka EULEX tužioci traže da preuzmu krivične predmete i dodele ih EULEX sudijama. Kratki pregledi nekih krivičnih predmeta koje su

Preuzele i u kojima su donele presude EULEX sudije su navedeni u odeljku 3 ovog izveštaja.

Odeljak 4 opisuje ulogu EULEX sudija u građanskim predmetima, i sadrži primere presuda u građanskim predmetima u opštinskim i okružnim sudovima na Kosovu. U 2009 godini najveći broj građanskih predmeta (21) bio je rešen u regionu Peći. Od ovih predmeta, u jednom je doneta presuda na nivou okružnog suda u veću od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije. Ostalih 20 predmeta su rešavani na nivou opštinskog suda. Do decembra 2009 godine četrnaest građanskih predmeta je zatvoreno i donete su presude. Na sve njih jedna od strana je uložila žalbu i sada su na rešavanju na nivou Okružnog suda.

Deo V je usredsređen na nadležnost Žalbenog veća Vrhovnog suda za pitanja vezana za Kosovsku agenciju za imovinu (KAI), a deo VI na Posebnu Komoru Vrhovnog suda za pitanja vezana za KPA. Izveštaj opisuje pravnu osnovu mandata Žalbenog veća KAI i PKVS i predmeta koji spadaju u nadležnost žalbenog veća KAI i PKVS.

Deo VII ocenjuje dosadašnja ostvarenja i ostale izazove. UNMIK-ova ostavština je već završena na nivou Vrhovnog suda a okružni sudovi su takođe napravili značajan napredak u ostvarenju ovog cilja. EULEX sudije u regionu Mitrovica su preuzeli i završili jedan broj složenih krivičnih predmeta, time doprinevši u naporu da se vrati efikasno funkcionisanje OS u Mitrovici. Dalji rad je učinjen da se podrže kosovske sudije u radu na radnom zaostatku od 22,000 'zaostalih predmeta' koji uključuju tužbe protiv KFOR-a, UNMIK-a i lokalnih opština. Ovi prioriteti ostaju na dnevnom redu EULEX sudija za 2010 godinu.

III. UVOD

EULEX sudije predstavljaju integralni deo Pravosudne komponente misije Evropske Unije Vladavine prava na Kosovu (u daljem tekstu 'EULEX'). EULEX je najveća civilna misija ikada pokrenuta pod Zajedničkom bezbednosnom i odbrambenom politikom (CSDP) EU. Centralni cilj je pomaganje i podrška kosovskim vlastima u polju vladavine prava, konkretno u oblasti policije, pravosuđa i carine. Misija nije na Kosovu da upravlja ili vlada. To je tehnička misija koja nadgleda, prati i savetuje, zadržavajući jedan broj ograničenih izvršnih ovlašćenja. EULEX radi pod opštim okvirom Rezolucije za bezbednost 1244 Ujedinjenih nacija i ima zajednički lanac komande sa Briselom. Pravna osnova EULEX-a je Zajednička Akcija od 4. februara 2008¹.

Ovaj izveštaj obuhvata rad EULEX sudija u primeni njihovog izvršnog mandata. EULEX sudije su građani država članica Evropske Unije ili treće zemlje koja daje doprinos (Norveška, Švajcarska, Turska, Hrvatska, SAD i Kanada), i rade kao sudije u njihovom nacionalnom svojstvu. Zbog posebne prirode njihovih funkcija, zajedno sa nadgledanjem, praćenjem i savetovanjem (*skr.orig.* MMA) njihovih nacionalnih kolega, EULEX sudije obavljaju i izvršne funkcije, u skladu sa Zakonom o nadležnosti, odabiru i raspodeli sudskih predmeta EULEX sudijama i tužiocima na Kosovu, Zakon br. 03/L-053 (u daljem tekstu 'Zakon o nadležnosti').

Ovaj izveštaj je pripremila osoblje kancelarije Predsednika Skupštine EULEX sudija sa ciljem pružanja pregleda isključivo na izvršne/sudske funkcije EULEX sudija u kosovskim sudovima; i ne obuhvata nikakav rad EULEX sudija na nadgledanju, praćenju i savetovanju. Period obuhvaćen ovim izveštajem počinje deklaracijom o Početnoj Operativnoj Sposobnosti EULEX-a od 9. decembra 2008 godine, koja je takođe obeležila početak vršenja izvršnih ovlašćenja EULEX sudija u sudovima na Kosovu.

1. Pravne osnove za sudske funkcije EULEX – sudija

EULEX sudije vrše svoje sudske funkcije na Kosovu u skladu sa Zakonom o nadležnosti. Zakon o nadležnost predviđa primarnu/isključivu i sekundarnu/dopunsku nadležnost EULEX sudija nad jednim delokrugom krivičnih postupaka.

Primarna/isključiva nadležnost EULEX sudija je predviđena članom 3.1 Zakona o nadležnosti i sledi tužilačke i istražne nadležnosti kancelarije Specijalnog tužilaštva Republike Kosovo (STRK) predviđenog Zakonom br. 03/L-052 o Kancelariji specijalnog tužilaštva Republike Kosovo od dana 13. marta 2008 god (u daljem tekstu 'Zakon o STRK'). Član 5. i 9. Zakona o STRK sadrži spisak onih krivičnih dela pod Krivičnim zakonom Kosova (KZK), Krivičnim zakonom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ) i Krivičnim zakonom Socijalističke Autonomne Pokrajine Kosovo (KZK) koje treba da istraži i goni STRK. Širok domet krivičnih dela uključuju inter alia terorizam; genocid; krivična dela protiv čovečnosti; ratni zločini; organizovani kriminal; podstrekivanje nacionalne, rasne, verske ili etničke mržnje ili netolerancije; ubistvo i teško ubistvo, ekonomska krivična dela. Ova najteža krivična dela takođe u obliku pokušaja i

1 ZAJEDNIČKA AKCIJA SAVETA 2008/124/CFSP OD 4. februara 2008 god o Misiji Vladavine prava Evropske Unije na Kosovu, EULEX KOSOVO; i ZAJEDNIČKA AKCIJA SAVETA 2009/445/CFSP od 9. juna 2009 kojom je izmenjena i dopunjena Zajednička Akcija 2008/124/CFSP o Misiji Vladavine prava Evropske Unije na Kosovu

raznim oblicima saradnji u zločinu su u okviru nadležnosti istrage i gonjenja STRK-a i stoga spadaju u nadležnost EULEX sudija.

Dopunska nadležnost koja se vrši samo kada zločin nije istražen ili gonjen od strane STRK-a je predstavljena u članu 3.3 i 3.4 *Zakona o nadležnosti*. Kao što je predviđeno članom 3.3 Zakona o nadležnosti, dopunska nadležnost izvršavaće se u slučaju kada je ispravno upravljanje pravosuđem sumnjivo na zahtev tužioca, Predsednika nadležnog suda ili druge strane u postupku. Predsednik Skupštine EULEX sudija će iz bilo kog razloga, kada se smatra potrebnim da se obezbedi ispravno upravljanje pravosuđem, dodeliti postupak EULEX sudijama. Dopunska nadležnost se takođe može vršiti prema članu 4.1 *Zakona o nadležnosti* kada postoji zahtev za diskvalifikaciju protiv kosovskog sudije. Predsednik Skupštine EULEX sudija ima ovlašćenja da dodeli određeni krivični postupak u bilo kojoj fazi EULEX sudijama svaki put kada zahtev za diskvalifikaciju sudije sadrži dovoljno elemenata koje opravdano vode do verovanja da određivanje drugog kosovskog sudije u postupku ne ukida okolnosti koje dovode do sumnje u nepristrasnost kosovskog sudije.

Nadalje, EULEX sudije imaju nadležnost u građanskim predmetima. U skladu sa članom 5.1 *Zakona o nadležnosti*, sudije parničari EULEX-a imaju ovlašćenja da izaberu i preuzmu odgovornost u građanskim predmetima u okviru nadležnosti Posebne Komore Vrhovnog suda o pitanjima koja se odnose na KPA ('PKVS'), predmetima koji spadaju u nadležnost bilo kog suda na Kosovu u vezi žalbi na odluke Kosovske komisije za imovinske zahteve, i nerešenim ili bilo kojim novim imovinsko građanskim predmetima, uključujući izvršni postupak koji je u nadležnosti bilo kog suda na Kosovu pod uslovima naznačenim u Čl. 5.1 (c) *Zakona o nadležnosti*.

Raspodela predmeta za EULEX sudije je izvršena u skladu sa gore navedenim odredbama *Zakona o nadležnosti* i modalitetima koje je razvila Skupština EULEX sudija, kako je predviđeno Članom 3. do 5. *Zakona o nadležnosti*. Uputstvo za raspodelu predmeta za EULEX sudije u krivičnim i građanskim predmetima u Okružnim sudovima je utvrđeno od strane Skupštine EULEX sudija 10. jula 2008 godine. 23. oktobra 2008 godine, Skupština EULEX sudija je odobrila Uputstvo za raspodelu predmeta za EULEX sudije u krivičnim predmetima u Vrhovnom sudu Kosova. Uzevši u obzir specifičnost nadležnosti PKVS-a, 2. marta 2009 godine, Skupština EULEX sudija je jednoglasno usvojila pravila za formiranje sudskog veća i žalbenog veća PKVS, za raspodelu predmeta i dodatna pravila postupka. Sistem raspodele predmeta koji je razvila Skupština EULEX sudija je zasnovan na principima transparentnosti, objektivnosti, fleksibilnosti, održivosti i jednakosti radnog opterećenja među sudijama

2. Jedinica EULEX sudija

Osoblje

Trenutni sastav jedinice sudija uključuje 31 EULEX sudija i 25 pravnih referenata EULEX-a. Predsednik Skupštine EULEX sudija je Šef jedinice.

Podela EULEX sudija i pravnih referenata je sledeća:

- 5 sudija Vrhovnog suda (VS) uključujući i Predsednika Skupštine EULEX sudija;
- 2 sudije žalbenog veća KAI;
- 8 (+ 3 koji treba da se pridruže) sudija krivičara na nivou Okružnog suda (OS);

- 8 (+ 4 koji treba da stignu) sudija parničara na nivou OS;
- 5 Prvostepenih sudija za pitanja koja se odnose na Kosovsku Povereničku Agenciju (Posebna komora Vrhovnog suda PKVS), i
- 3 sudije za žalbe KPA (PKVS).
- 16 pravnih referenata na nivou OS;
- 2 pravna referenta u Vrhovnom sudu;
- 1 pravni referent za žalbe KAI
- 6 pravnih referenata za PKVS;
- Glavni arhivar za PKVS.

U Vrhovnom sudu, PKVS kao i u svakom OS takođe ima lokalnih pravnih savetnika, administrativnih/asistenata i prevodioca za albanski/engleski jezik i srpski/engleski jezik. Podrška lokalnog osoblja je neophodna za efikasno vršenje sudskih funkcija EULEX sudija.

Raspoređivanje u Okružnim sudovima na Kosovu

EULEX sudije vrše svoje dužnosti na celom Kosovu. Kolektivi EULEX sudija su raspoređeni u VS i PKVS. Takođe 5 kolektiva EULEX-a su raspoređeni u svakom Okružnom sudu (OS) na Kosovu. Trenutno, sastav kolektiva OS je sledeći:

OS u Prištini – 3 sudije krivičari i 1 sudija parničar uz podršku 6 pravnih referenata i 3 lokalna pravna savetnika;

OS u Gnjilanu – 1 sudija krivičar i 2 sudija parničara uz podršku 3 pravna referenata, 2 pravna savetnika i 1 lokalnog pravnog asistenta

OS u Peći– 1 sudija krivičar i 1 sudija parničar uz podršku 3 pravna referenta i 2 lokalna pravna savetnika;

OS u Prizrenu – 1 sudija krivičar i 2 sudije parničari uz podršku 2 pravna referenta, 1 lokalnog pravnog savetnika i 1 lokalnog pravnog asistenta;

OS u Mitrovici – 2 sudije krivičari i 2 sudije parničari uz podršku 2 pravna referenta, 2 lokalna pravna savetnika .

IV.Presude u krivičnim predmetima - proučavanje predmeta i statistike

1. Predmeti nasledeni od UNMIK-a

Prenos krivičnih predmeta koje su vodile međunarodne sudije Odeljenja pravde UNMIK-a EULEX sudijama odvijao se između 18. decembra 2008 godine i 31. marta 2009 godine. EULEX sudije su primile 185 krivičnih predmeta. Ovi složeni krivični predmeti obuhvatali su krivične postupke u preliminarnim i predpretnim

istragama, optužnicama, suđenjima, žalbama, izuzetnim pravnim lekovima i ponovnim suđenjima. Optužbe su varirale od ratnih zločina protiv civilnog stanovništva i pranja novca do organizovanog kriminala i vršenja terorizma. EULEX sudije su zadržale 120 predmeta nasleđenih od UNMIK-a. Ostatak krivičnih predmeta, u kojima nije bilo osnova za utvrđivanje primarne/isključive ili sekundarne/dopunske nadležnosti EULEX sudija, u glavnom su upućeni nadležnim sudovima na Kosovu za dalji postupak po potrebi, ili prosleđeni EULEX tužiocima na razmatranje.

EULEX sudije u Vrhovnom sudu su zadržale 20 predmeta, 51 predmet je upućen u nadležnost EULEX sudija u Okružnom sudu u Prištini, jedan u nadležnost EULEX sudija Opštinskog suda u Prištini. EULEX sudije u Okružnom sudu u Peći su primile 19 predmeta, deset predmeta je poslato EULEX sudijama u Okružnom sudu u Mitrovici, 5 predmeta u Okružnom sudu u Gnjilanu i 2 predmeta u Opštinskom sudu u Gnjilanu. EULEX sudije u Okružnom sudu u Prizrenu su dobile 12 krivičnih predmeta.

Obrada dosijea predmeta nasleđenih od UNMIK-a je bila određena kao prioritet za EULEX sudije od kada su počeli da vrše njihove sudske dužnosti. Ovo poglavlje izveštaja usredsređeno je na dve glavne kategorije predmeta koje su primile EULEX sudije - ratni zločini protiv civilnog stanovništva izvršen za vreme rata na Kosovu od 1998- 1999 godine i krivična dela izvršena u kontekstu nemira koji su se desili na Kosovu u martu 2004 godine. Takvi predmeti su bili preneti u nadležnost EULEX sudija u Vrhovnom sudu i u Okružnim sudovima na Kosovu. Ovaj izveštaj pruža pregled predmeta ratnih zločina i martovskih nereda koje su EULEX sudije već završile. Ovi predmeti su bili zanimljivi iz činjeničnog pogleda kao i iz proceduralne perspektive. Predmeti koji uključuju teška krivična dela kao što su ilegalno hapšenje i pritvaranje civila (*Selim Krasniqi et alia*) i ogroman spektar uništavanja i krađe imovine, zastrašivanje, i ugrožavanje života putem korišćenja eksploziva i vatrenog oružja (*Miroslav Vuckovic*). Presuđivanje u ovim teškim krivičnim delima zahtevalo je sveobuhvatno ispitivanje primenjivih pojmova međunarodnog humanitarnog prava, i krivičnog prava i postupka. Sud je uzeo u obzir *inter alia* vremenski i geografski domaći 'oružanog sukoba' prema međunarodnim humanitarnim pravom, pojam 'svedok saradnik' i 'pravila presude' pod zakonom o krivičnom postupku Kosova (ZKPK). Među predmetima koji su pregledani u ovom izveštaju je takođe predmet (*Gezim Ferati*) u kojem su je presuda Vrhovnog suda javno izrečena prvi put na sudskoj sednici (ovu praksu su Vrhovnom sudu predstavile EULEX sudije). U drugom krivičnom predmetu koji je izabran za ovaj izveštaj (*Gani Haziraj*) EULEX sudije su donele presudu u prvom i drugom stepenu.

a) Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, terorizam, višestruko teško ubistvo

U januaru 2009 godine, u vreme prebacivanja predmeta, međunarodne sudije UNMIK-a su predale EULEX sudijama 3 krivična predmeta koja su obuhvatala ratni zločin gde su žalbe na prvostepenu presudu bile nerešene pred Vrhovnim sudom Kosova. Sva tri predmeta ratnog zločina su odabrana za nadležnost EULEX sudija Vrhovnog suda jer je ovo delo u okviru njihove isključive nadležnosti.

Selim Krasniqi et alia

Krivični predmet protiv Selima Krasniqija je završen 10. aprila 2009 godine: žalbe podnete u ime okrivljenog su delimično usvojene, i njihove kazne smanjene. Predmet uključuje navode za nezakonit pritvorni centar koji

je vodila Oslobođilačka Vojska Kosova (OVK) u Opštini Orahovac. Između 1. maja 1998 godine i 31. avgusta 1998 godine, Selim Krasniqi, u saučesništvu sa drugima, i u kriminalnom planu da nezakonito pritvara civile Albance sa Kosova, je učestvovao u nezakonitom hapšenju i pritvaranju albanskih civila sa Kosova za koje se sumnjalo da su saradivali sa Srbima i držao te civile u selu Drenovac, gde su bili čivani u neljudskim uslovima, i koji su bili predmet batina čime je izazvana ogromna patnja i narušavanje njihovog zdravlja. Među tim civilima 12 pojedinaca - koji su bili uhapšeni i nezakoniti pritvoreni i tučeni - su identifikovani u presudi.

10. avgusta 2006 godine veće od tri međunarodne (UNMIK) sudije Okružnog suda u Prizrenu, je proglasio Selima Krasniqija i druga dva okrivljena krivima za optužbe koje su okvalifikovane kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva Sva tri okrivljena su dobila 7 godina zatvora.

Tri okrivljena su uložila žalbu na presudu Vrhovnom sudu. Dana 10. aprila 2009 godine, žalbeno veće Vrhovnog suda Kosova, sastavljeno od tri sudija EULEX-a i dve kosovske sudije, je donelo svoju presudu po žalbi. Dole je navedena jedno od glavnih pitanja postavljenih u žalbi i zaključak koji je doneo Vrhovni sud u vezi primenjivosti odredaba Međunarodnog humanitarnog prava u ovom predmetu. U **žalbi** se ističe da bi bilo kršenja međunarodnog humanitarnog prava, mora da postoji oružani sukob. U žalbi se tvrdi da vremenski i geografski okvir 'oružanog sukoba' se ne proteže iznad preciznog vremena i mesta neprijateljstva.

Vrhovni sud se pozvao na odluku žalbenog veća ICTY u predmetu *Tužilac vs. Dusco Tadić* u kojoj je ICTY tvrdio da 'definicija' 'oružanog sukoba' varira u zavisnosti od toga da li je agresivnost međunarodna ili unutrašnja ali, suprotno tvrdnji žalioaca, vremenski i geografski okvir i međunarodnog i unutrašnjeg oružanog sukoba se proteže iznad tačnog vremena i mesta agresivnosti. U pogledu vremenskog okvira u vezi međunarodnog oružanog sukoba, svaka od četiri Ženevske konvencije sadrži jezik koji nagoveštava da se njihova primena može produžiti posle prestanka borbe. Na primer, obe Ženevske konvencije I i III se primenjuju dokle god zaštićena lica koja su upala u vlast neprijatelja ne budu oslobođena i vraćena..."²

Vrhovni sud je dalje citirao mišljenje žalbenog veća ICTY u podršci koncepta širokog geografskog i vremenskog okvira u vezi oružanog sukoba koji se 'ogleda u činjenici da su koristi opšteg člana 3. Ženevske konvencije one koje nemaju aktivnog učešća (ili više nemaju aktivnog učešća) u neprijateljstvu. Ovo pokazuje da se pravila koja sadrži Član 3. takođe primenjuju izvan uskog geografskog konteksta realnog pozorišta borbenih operacija."³ Vrhovni sud je zaključio da je vremenski okvir primenjivih pravila jasno dostigao iznad stvarnih agresivnosti. 'Spona koja je potrebna je veza između sukoba i oduzimanja slobode, a ne da se oduzimanje desilo usred bitke."⁴

Žalbeno veće je delimično usvojilo žalbu koja je uložena u korist okrivljenog Selima Krasniqija, i smanjilo njegovu kaznu na šest godina zatvora. Delimično usvojivši žalbu uloženu u korist ova dva okrivljena, veće je izmenilo prvostepenu presudu kada se radi o vremenu kada je krivično delo izvršeno a takođe i kaznu koja je smanjena na šest (6) godina zatvora za oba okrivljena. Ostali deo prvostepene presude je potvrđen. Presuda Vrhovnog suda je bila konačna i na nju se nije mogla uložiti žalba. Zbog toga je okrivljeni tražio posebni pravni lek i preko njegovog advokata odbrane podneo zahtev za zaštitu zakonitosti, koji je sada nerešen u Vrhovnom sudu.

2 Vidi ICTY, *Tužilac vs. Dusco Tadić*, Odluka po interlokutornoj žalbi o nadležnosti od 2. oktobra 1995, stav 67

3 Vidi ICTY, *Tužilac vs. Dusco Tadić*, Odluka po interlokutornoj žalbi o nadležnosti od 2. oktobra 1995, stav 69

4 Vidi Presuda Vrhovnog suda, *Salim Krasniqi et al*, 10. april 2009

Idriz Gashi

Navodi protiv Idrza Gashija sadrže da je 12. avgusta 1998 godine ubio kosovskog Albanca civila, nakon su je zaustavili na kontrolnom punktu OVK u selu Barane, jer je okrivljeni primetio da je ona sarđivala sa Srbima. Njeno telo je bilo identifikovano tek u maju 2007 godine. Sudsko veće Okružnog suda u Peći sastavljeno od dve UNMIK-ove sudije i jednog lokalnog sudije, proglasilo je Idriza Gashija krivim za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i kaznilo ga je kaznom od 15 godina zatvora.

Okrivljeni je uložio žalbu na presudu pred Vrhovnim sudom. Veće Vrhovnog suda sastavljeno od dve EULEX sudije i tri lokalne sudije Vrhovnog suda je objavilo odluku na žalbu 2. juna 2009 godine delimično usvojivši žalbu i predmet je vraćen Okružnom sudu u Peći na ponovno suđenje.

Dole je naveden pregled argumenata u žalbi i obrazloženje VS:

Žalba je osporavala *inter alia* da je prvostepena presuda zasnovana na izjavama koje su dali svedoci koje je u početku ispitao javni tužilac kao osumnjičene, i protiv kojih je postojalo rešenje o pokretanju istrage. Svedočenje je prema tome trebalo smatrati nedopustivim

VS je primetio da iako je bila pokrenuta istraga protiv svedoka koji je intervjuisan i ispitan kao osumnjičeni, šestomesečni rok koji je previđen ZKPK za završavanje istrage je istekao. Međutim, nakon ispitivanja postupka predviđenog ZKPK o trajanju i prekidanju istrage VS je utvrdio da 'pretpostavka da je istraga implicitno prekinuta nakon isteka šestomesečnog roka (kako je dostavio tužilac i prihvatio prvostepeni sud) je bez pravnih osnova'.⁵ Nsuprot tome, 'sigurno je da isticanje šestomesečnog roka ne označava prekid istrage...predmet ostaje nerešen i javni tužilac može da podigne optužnicu u bilo koje vreme (sa jednim ograničenjem zakonskog roka)'.⁶ Stoga je VS zaključio da je prvostepeni sud 'načinio bitne povrede odredaba krivičnog postupka kada je izjavio da nije bilo 'istrage u toku'. VS je takođe utvrdio da svedok o kome je reč je još uvek imao status osumnjičenog 'kao mogućeg saučesnika' te stoga nije trbao da daje dokaz kao 'običan svedok' već da je trebao biti 'saslušan pod formalnostima predviđenim za svedoka saradnika'.⁷ Što se tiče 'upotrebljivosti' svedočenja/izjava svedoka o kome je reč VS se pozvao na 'pravilo presude' prema članu 157. stav 4 ZKPK koji kaže da 'sud neće proglasiti nijedno lice krivim samo na osnovu izjava koje je dao svedok saradnik'.

VS je zaključio da je 'prvostepeni sud načinio bitnu povredu proceduralnih pravila prihvativši izjave osumnjičenog bez formalnosti predviđenih za svedoka saradnika i ostavivši na stranu pravila presude koja su utvrđen ZKPK. Vrhovni sud je odlučio da je rezultat takođe i nepotpuno određivanje činjeničnog stanja. VS je doneo rešenje o poništaju presude OS u Peći i vratio predmet na ponovno suđenje ovom OS. Pregled ponovnog postupka u Okružnom sudu u Peći je naveden kasnije u ovom isveštaju.

Florim Ejupi

Dana 6. juna 2008 godine, sudsko veće OS u Prištini sastavljeno od tri UNMIK-ove sudije je proglasilo Florima Ejupija krivim za krivično delo teško ubistvo, pokušaj teškog ubistva, terorizam i izazivanje opšte opasnosti, rasne i druge diskriminacije i nezakonito posedovanje oružja i eksplozivnih supstanci i osudilo

5 Vidi presudu Vrhovnog suda, *Idriz Gash*, 2. jun 2009

6 ftn. 5

7 ftn. 5

ga na četrdeset godina zatvora. Prvostepeni sud je utvrdio da je Florim Ejupi bio odgovoran u zajedničkom izvršenju sa drugim nepoznatim licima za postavljanje i detonaciju nezakonito posedovane eksplozivne naprave 16. februara 2001 godine u selu Livadica , Opština Podujevo. Eksploziv je postavljen u jazu koji se nalazio pored putanje konvoja autobusa koji je prevezio putnike srpske nacionalnosti iz Niša u Srbiji do Gračanice na Kosovu. U oko 11:15 sati prvi autobus konvoja koji je prevezio pedesetsedam putnika je bio pogođen masivnim eksplozivom koji je podigao autobus sa zemlje, uništio njegov prednji deo i u trenutku ubio vozača i putnike koji su sedeli u tom delu. Ostali putnici su bili teško povređeni, neki od njih su preminuli kasnije, dok su primali medicinsku pomoć. Ovaj čin je ugrozio ljudske živote na mestu gde se okupio veliki broj ljudi dovevši do smrti jedanaest osoba i teških telesnih povreda deset osoba.

Okrivljeni Florim Ejupi je uložio žalbu preko njegovog advokata odbrane na presudu. Dosije predmeta je bio predat od UNMIK-a EULEX-u 20. januara 2009 godine i izabran za EULEX sudije na nivou Vrhovnog suda odlukom Predsednika Skupštine EULEX sudija 21. januara 2009 god,

Petočlano veće Vrhovnog suda Kosova sastavljeno od tri sudije EULEX-a i dve sudije Vrhovnog suda je održalo sednicu radi saslušanja žalbe i argumenata Kancelarije državnog tužioca / Kancelarije javnog tužioca 10. i 12. marta 2009 godine. Nakon većanja održanih 10. i 12. marta 2009 godine, Vrhovni sud Kosova je usvojio žalbu okrivljenog, izmenio prvostepenu presudu i oslobodio Florima Ejupija svih optužbi zbog nedostatka dokaza dostavljenih u toku krivičnog postupka. Konkretnije, veće je ustanovilo da DNK otisci koji su pronađeni na opušku od cigarete koji povezuju okrivljenog za mestom zločina, zbog nepravilnog rada sa istim i nedostatka informacija o tome kada je opušak postavljen na mesto zločina, nisu bili dovoljni da se podrži krivica Ejupija. Nadalje, veće je ustanovilo da izjave svedoka Alfa nisu verodostojne; stoga je osuda Ejupija ostala bez dokazne podrške.

Kancelarija specijalnog tužioca Republike Kosovo (STRK) u pravnim vremenskim okvirima je uložila poseban pravni lek, zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Vrhovnog suda, nepotrebno je reći, na štetu okrivljenog, zbog bitnih kršenja odredaba zakona o postupku, navodne diskvalifikacije predsedavajućeg sudije veća Vrhovnog suda, pogrešne interpretacije statusa svedoka Alfa; i ocene potvrđivanja DNK dokaza.

Veće vrhovnog suda, sastavljeno od jednog EULEX sudije kao predsedavajućeg sudije i četiri sudija Vrhovnog suda, od kojih jedan kao sudija izvestilac a ostali kao članovi veća, 10. novembra 2009 godine, je odbilo zahtev STRK-a kao neosnovan

Miroslav Vučković

Krivični predmet protiv Srbina sa Kosova okrivljenog Miroslava Vučkovića sadržao je navode o uništavanju širokog spektra i krađi imovine Albanaca sa Kosova, zastrašivanju i ugrožavanju života korišćenjem eksploziva i vatrenog oružja u selu Guševač od marta do maja 1999 godine. Veće Okružnog suda u Mitrovici, sastavljeno od dve sudije UNMIK-a i jednog lokalnog sudije, u presudi od 25. oktobra 2002 godine proglasilo je Miroslava Vučkovića krivim za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i osudilo ga na 12 godina zatvora. Rešavajući po žalbama koje su uložili advokati odbrane okrivljenog, Vrhovni sud Kosova je rešenjem od 15. jula 2004 godine, poništio prvostepenu presudu i vratio predmet prvostepenom sudu na ponovno

suđenje. Veće u ponovnom suđenju koje je ovog puta je bilo sastavljeno od tri sudije UNMIK-a u presudi od dana 23. maja 2008 godine je osudilo Miroslava Vučkovića ponovo za ratni zločin na ukupnu kaznu od 8 godina zatvora; u nastavku, Vučković je oslobođen od tri pod-tačke optužbe ratnog zločina. Istovremeno je izdato rešenje o pritvoru protiv optuženog koji je napustio Kosovo za vreme Glavnog suđenja. Optuženi i njegovi advokati odbrane su uložili žalbu na presudu i nalog za pritvor.

7 oktobra 2009 godine, Vrhovni sud Kosova u veću sastavljenom od pet EULEX sudija, je izmenilo Presudu Okružnog suda u Mitrovici od 23. maja 2008 godine, i oslobodilo optuženog svih optužbi. Odluka Vrhovnog suda uzvojivši žalbe i oslobodivši optuženog je zasnovana na sledećim ukratko rezimiranim razlozima: Krivični postupak protiv optuženog je počeo 1999 godine. U toku narednih godina prvu presuda Okružnog suda u Mitrovici je poništio Vrhovni sud i predmet je vraćen na ponovno suđenje. Isto se desilo i sa drugom presudom Okružnog suda u Mitrovici. Vrhovni sud je svojom odlukom donetom u julu 2004 godine ponovo poništio odluku prvostepenog suda i poslao predmet natrag na još jedno ponovno suđenje. U toj odluci Vrhovni sud je dao Okružnom sudu u Mitrovici jasna uputstva o detaljnom ispitivanju kojim bi dokazi bili ocenjeni u toku drugog ponovnog suđenja zbog posebnih okolnosti predmeta. Drugo ponovno suđenje – koje je bilo treće suđenje u prvom stepenu – se završilo sa presudom na koju sada je uložena žalba, dana 23. maja 2008 godine.

U svojoj odluci od 7. oktobra 2009 godine, Žalbeno veće Vrhovnog suda je utvrdilo da prvostepeni sud nije ispoštovao uputstva koja je dao Vrhovni sud u svojoj ranijoj odluci (jul 2004). Uslovi za pravilno i precizno ocenjivanje dokaza, posebno izjave svedoka, na koje su u velikoj meri uticale brojne protivurečnosti, nisu ispunjeni. U dodatku, Prvostepeni sud nije pravilno ocenio alibi koji je pokrenuo optuženi koji je tvrdio da zbog svog fizičkog stanja on nije bio sposoban da izvrši ova krivična dela. Prvostepeni sud nije prihvatio ovaj alibi bez pravilne ocene dveju medicinskih veštačenja i izjava velikog broja svedoka koji su potvrdili izjave optuženog.

Kao rezultat Vrhovni sud je ustanovio da prvostepeni sud ponovo nije tačno utvrdio činjenice. U svetlu posebnih okolnosti ovog predmeta – još jedno ponovno suđenje bilo bi četvrto suđenje pred prvostepenim sudom – a u svetlu člana 6. Evropske Konvencije za ljudska prava (ECHR)⁸, kojom se svakom okrivljenom daje pravo na suđenje u razumnom vremenskom roku, Vrhovni sud je odlučio da ne izda naredbu za još jedno ponovno suđenje, već da izmeni presudu na koju je uložena žalba i oslobodi optuženog na osnovu činjenica da u proteklih deset godina nije bilo moguće utvrditi optužbe protiv njega i time primeni princip *in dubio pro reo*.

OS u Prištini

Latif Gashi et alia (Grupa Llapi)

Presuda u krivičnom predmetu protiv Latifa Gashija objavljena je 2. oktobra 2009 godine od strane sudskog veća OS u Prištini koje je bilo sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije. Tri okrivljena su proglašena krivima za krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva i osuđeni na 6 godina, 4 godine i 3 godine zatvora u skladu sa tim.

Značaj ovog predmeta ratnog zločina je dalje povećan činjenicom da su sva tri okrivljena držala radna mesta u administraciji Kosova – Latif Gashi je bio pravni savetnik ministra za životnu sredinu, drugi okrivljeni je

8 Službeno poznat kao Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

je bio zaposlen kao Šef izvršne i kreditne kontrole u Pošti i telekomu Kosova (PTK), a treći okrivljeni je bio član Skupštine Kosova.

Prvostepena odluka:

Istraga u predmetu se vodila od 2001 do 2002 godine. Originalna optužnica je podneta 19. novembra 2002 godine i bila je izmenjena dva puta. Konačna verzija optužnice, teretila je optuženog za krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva, u kršenju člana 142 Krivičnog Zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, u vezi člana 22. 24. 26. i 30. Krivičnog Zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije - primenjivog zakona u postupku shodno Uredbi UNMIK-a 1999/24, izmenjene i dopunjene Uredbom 2000/59, i u kršenju odredbe Dodatnog protokola II Ženevske Konvencije od 12 avgusta 1949 god. Optužnica je sadržala 14 različitih tačaka za ratne zločine, uključujući: nezakonito pritvaranje i hapšenje, batine, tortura, ubijanja navodno izvršena protiv civila kosovskih Albanaca i kosovskih Srba između avgusta 1998 i sredine juna 1999 godine u raznim pritvornim centrima koja je držala komanda OVK Llapi zone za čuvanje civilnih pritvorenika. Prvostepenom presudom, koju je doneo Okružni sud u Prištini 16. jula 2003 godine, oslobođeni su svi optuženi nekih optužbi. Međutim, tri optužena su osuđena za ostale tačke/deo tačaka i osuđena na 10, 13 i 17 godina zatvora.

Odluka Vrhovnog suda

Advokati odbrane tri okrivljena su uložili žalbu na sve tačke za koje su njihovi klijenti priglašeni krivima, dok se tužilac nije žalio ni na jedno oslobađanje. Prema tome, Vrhovni sud Kosova, u svojoj odluci nije mogao da prepravi nijednu od tačaka koje su rešene oslobađanjem u prvostepenoj odluci (princip *reformation in peius*) što je postalo *res judicata*.

Odlukom Vrhovnog suda nije osporen nijedan od opštih elemenata koje zahteva međunarodno humanitarno pravo i domaći zakon za ratne zločine (i.e status oružanog sukoba; priroda sukoba; povezivanje).

Vrhovni sud, u svojoj odluci od 21. jula 2005 godine, je dalje smanjio opseg optužnice 'ukinuvši u potpunosti' četiri tačke (sve u vezi nezakonitog pritvora i hapšenja), i oslobodivši optužene za ubistvo civila zbog toga što činjenični navodi nisu bili dokazani 'iznad opravdanje sumnje'.

Vrhovni sud je podržao zaključak prvostepenog veća i potvrdio odgovornost optuženog za krivično delo torture nad civilima Albancima sa Kosova u pritvornom Centru Llapastica, ali je poslao tačke nazad na ponovni postupak u delu vezanom za osuđivanje da veće ponovnog postupka odluči o adekvatnom zatvorskom roku. Još tri tačke optužnice su takođe bile vraćene prvostepenom sudu.

Preostale tačke pred Okružnim sudom u Prištini

7. jula 2009 godine, ponovni postupak protiv tri okrivljena je počeo u Okružnom sudu u Prištini pred većem od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije. 8. jula 2009 godine, veće je donelo odluku razjasnivši preostale tačke optužnice i iste su pročitane pred strankama. Niko od njih nije imao prigovora.

Preostale tačke su *inter alia*:

TAČKA 5

Od oktobra 1998 do kasnog aprila 1999 godine, trojica okrivljena, delujući u sporazumu sa drugim

neidentifikovanim pojedincima i shodno zajedničkom kriminalnom preduzeću, naredili su i učestvovali u formiranju i izvršavanju nehumanog tretiranja civila Albanaca sa Kosova pritvorenih u pritvornom centru koji se nalazio u Llapashtici, držeći te civilne pritvorenike u neljudskim uslovima, lišavajući ih adekvatne sanitacije, hrane i vode i potrebnog medicinskog lečenja. Neljudsko tretiranje civilnih pritvorenika je izazvalo ogromnu patnju ili je bilo narušavanje telesnog integriteta i zdravlja tih pritvorenika i predstavljalo je primenu mera zastrašivanja i terora.

TAČKA 8

Od oktobra 1998 do kasnog aprila 1999 godine, trojica optužena, delujući u sporazumu sa drugim neidentifikovanim pojedincima i shodno zajedničkom kriminalnom preduzeću, naređivali su i učestvovali u batinjanju i torturi civila Albanaca sa Kosova pritvorenih u pritvornom centru koji se nalazi u Llapashtici, u pokušaju da prisile pritvorenike da priznaju čin nelojalnosti OVK.

Naređivanjem i učestvovanjem u batinjanju i torturi civila Albanaca sa Kosova [nezakonito] pritvorenih u pritvornim centrima koji se nalaze u Llapashtici, Majcu i Potoku, trojica okrivljena su dovela do lične i veće odgovornosti za ratni zločin neljudskog tretiranja, ogromne patnje ili narušavanja telesnog integriteta ili zdravlja, primene mera zastrašivanja, terora i torture.

TAČKA 14

Od 2. avgusta 1998 god. do kasnog septembra 1998, trojica optužena, delujući u sporazumu sa drugim neidentifikovanim pojedincima, i shodno udruženom kriminalnom preduzeću naredili su i učestvovali u batinjanju i torturi kosovskog Srbina koga su pritvorili u pritvornom centru koji se nalazi u Bare, Bajgora i drugim okolnim mestima u okviru Llap zone u pokušaju da ga prisile da prizna delovanja protiv OVK ili da nabavlja tajne podatke.

Suđenje je proteklo glatko. Vrh pažnje je dostignut kada se žrtva kosovski Srbin (*vidi tačku 14 gore*) pojavio pred većem ponovnog suđenja da da svoju izjavu; zbog potrebe za adekvatnim merama obezbeđenja da bi se zaštitio svedok, i sadržaja i dužine izjava svedoka.

Kao što je gore pomenuto, jedan od optuženih je bio član Skupštine Kosova i, stoga zaštićen imunitetom shodno članu 75. Ustava Kosova. Imunitet optuženog nije osporavan od strane optuženog niti njegovog advokata odbrane u toku suđenja kao procesnog ograničenja. Međutim, bilo je prikladno razjasniti da, u konkretnom predmetu, Ustav Kosova nije sprečio krivično gonjenje za specifične optužbe. Članovi Skupštine Kosova dobijaju funkcionalni imunitet koji ih, prema stavu 1. člana 75. pokriva samo *za radnje ili odluke koje su o okviru njihovih odgovornosti kao članova Skupštine*, jasno izostavljajući radnje koje nisu funkcije u mandatu člana – *a fortiori* – pre njihovog ulaska u kancelariju kao člana Skupštine. Navodna krivična dela u optužnici protiv ovog okrivljenog su izvršena 1999 god, pre nego što je on stupio na položaj kao član Skupštine Kosova, i stoga, zasigurno, izvan okvira stava 1) člana 75. Ustava Kosova.

Presuda u predmetu Grupe Llapi objavljena je 2. oktobra 2009 god: Latif Gashi je proglašen krivim za krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva opisano u gore navedenim tačkama, kao u presudi od 30. juna 2003 godine. Sud je izdao naredbu da Latif Gashi ostane pritvoru dok presuda ne postane konačna i on je odmah uhapšen. Na ovu naredbu uložena je žalba Vrhovnom sudu Kosova (*vidi dole*).

Druga dvojica optužena su proglašena krivima za krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva opisan u tačkama 5 i 8, kao u optužnici od 30. juna 2003 god. Trojica optužena su kažnjena zatvorom od 6, 4 i 3 godine.

Žalba na nalog za hapšenje u Vrhovnom sudu Kosova:

Latif Gashi je uložio žalbu na naredbu sudskog veća preko njegovog advokata odbrane. Vrhovni sud Kosova, u rešenju od 7. oktobra 2009 godine je odbio njegovu žalbu kao neosnovanu.

Zahtev za zaštitu zakonitosti u Vrhovnom sudu:

Latif Gashi je dalje zatražio posebni pravni lek protiv rešenja Vrhovnog suda. Dana 29. oktobra 2009 godine Latif Gashi je preko svog advokata odbrane podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv rešenja Vrhovnog suda. Optuženi je predložio poništaj rešenja kao i naloga za hapšenje Okružnog suda u Prištini. Optuženi je branio *inter alia* bitne povrede odredbi krivičnog postupka i Evropske Konvencije o ljudskim pravima.

19. novembra 2009 godine, Vrhovni sud je, u veću sastavljenom od tri EULEX sudije i dve sudije Vrhovnog suda Kosova odbacio kao nedopustiv zahtev Gashija kojim traži poseban pravni lek protiv rešenja Vrhovnog suda Kosova od 7. oktobra 2009 godine kojim se odbija žalba okrivljenog protiv naloga sudskog veća OS u Prištini od 2. oktobra 2009 god kojim je određen sudski pritvor. Vrhovni sud je odlučio da, u skladu sa rešenjem VS od 7. oktobra 2009 godine, na osnovu člana 550. ZKPK, prethodni zakon o krivičnom postupku (Zakon o krivičnom postupku - ZKP), je primenjiv u ovom predmetu dok se postupak ne završi u konačnom obliku. Na osnovu člana 416. ZKP, jedinstvena je odgovornost nadležnog javnog tužioca da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažnih sudskih odluka. ZKP ne predviđa pravo okrivljenog i advokata odbrane za pokretanje postupka za zaštitu zakonitosti. U pogledu činjenice da je zahtev za zaštitu zakonitosti podneo okrivljeni Latif Gashi preko svog advokata odbrane a ne nadležni javni tužilac, Vrhovni sud Kosova je smatrao da to nije dozvoljeno primenjivim zakonom; prema tome isti je bio nedopustiv.

Žalbeno veće Vrhovnog suda je takođe ustanovilo da princip 'povoljniji zakon' relevantan samo u materijalnom krivičnom pravu, i nije primenjiv u proceduralnom pogledu.

Na kraju, osvrnuvši se na član 353. stav 1 KZK i član 5. ECHR-a i njegove prethodnike, Vrhovni sud je zaključio da je Okružni sud u Prištini pravilno izdao naredbu da Latif Gashi bude u pritvoru.

Besnik Hasani et al.

Dole rezimiran predmet je upadljiv zbog činjenice da su okrivljeni bili dva policajca iz specijalne jedinice Kosovske Policijske Službe (KPS) i bivši član Kosovskih zaštitnih snaga (TMK), a optužbe su obuhvatale višestruko teško ubistvo izazvano eksplozijom.

Optuženi su bili u predpretresnom pritvoru a Komesar Popravne Službe Kosova (PSK) je odbio njihov prevoz od pritvornog centra do suda, iz razloga što su trojica optužena bila okvalifikovana kao zatvorenici kategorije 'A' (tj. kategorija visokog rizika) i što, prema internim pravilima PSK-a nije bilo moguće prevesti/prebaciti više od jednog zatvorenika Kategorije 'A' u sud na dan. Na osnovu ovih ograničenja kao i celokupne procene rizika koju je izvršila PSK o bezbednosnoj situaciji ukolikobi suđenja bila održna u Prištini, suđenje je na kraju održano u Pritvornom centru Dubrava gde su okrivljeni bili držani.

Nakon glavnog pretresa, veće Okružnog suda u Prištini u sastavu od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije, je proglasilo dvojicu policajaca krivima za teško ubistvo, teške telesne povrede i izazivanje opšte opasnosti, sva krivična dela izvršena u zajedničkom izvršenju (dole opisane tačke 2, 3 i 4 originalne optužnice).

TAČKA 2

24. septembra 2007 godine, dvojica policajaca delujući u zajedničkom izvršenju jedan sa drugim i sa pojedincima čiji su identiteti još nepoznati, lišili su druga lica života iz beskrupulozne osvete i drugih osnovnih motiva, postavljanjem i aktiviranjem improvizirane eksplozivne naprave u prizemlju zgrade u Aveniji Bila Klintona, Priština, izazvavši smrt dveju osoba, i uradivši to namerno ugrozili život više ljudi, time izvršivši krivično delo *teško ubistvo*.

TAČKA 3

24. septembra 2007 godine, delujući u zajedničkom izvršenju jedan sa drugim i sa pojedincima čiji su identiteti još nepoznati, naneli su teške telesne povrede devetoro ljudi, postavljanjem i aktiviranjem improvizirane eksplozivne naprave u prizemlju zgrade u Aveniji Bila Klintona, Priština, time izvršivši krivično delo *teške telesne povrede*.

TAČKA 4

24. septembra 2007 godine, dvojica okrivljena (policajaca) delujući u zajedničkom izvršenju jedan sa drugim i sa pojedincima čiji su identiteti još nepoznati, korišćenjem eksploziva, odnosno improvizovane eksplozivne naprave postavljene i aktivirane u prizemlju zgrade u Aveniji Bila Klintona, Priština, su izazvali ogromnu opasnost po ljudske živote koja je dovela do smrti dveju osoba, i teške povrede devetoro ljudi, time izvršivši krivično delo *izazivanje opšte opasnosti*.

Treći okrivljeni je proglašen ne krivim za gore navedena krivična dela te je stoga oslobođen.

Presuda je izrečena 17. septembra 2009 god. Okružni sud u Prištini je kaznio dva okrivljena koja su proglašena krivima dugoročnom kaznom svakog sa po 25 godina zatvora.

OS u Peći

Idriz Gashi

Kratak pregled krivičnog postupka

Optužnica, 2007:

Optužnica protiv Idriza Gashija je podignuta 08.02.2007 godine, optuzujući okrivljenog za ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Prema optužnici optuženi se tereti jer su, u jutro 12. avgusta 1998 godine, Albanku sa Kosova, ispitivali članovi OVK koji su kontrolisali oblast oko sela Barane, a onda su je Idriz Gashi i još jedan član OVK odveli u šumu u nadomak sela Vranoc, Opština Peć, gde je Idriz Gashi upucao na smrt jer je uočio da je ona bila srpski saradnik.

Glavni pretres, 2007 god:

Glavni pretres je održalo veće od dve međunarodne (UNMIK) sudije i jednog lokalnog sudije u prostorijama Okružnog suda u Peći. Okrivljeni je proglašen krivim i osuđen na petnaest (15) godina zatvora.

Žalba, 2009:

2. juna 2009 godine, veće Vrhovnog suda u sastavu od dve EULEX sudije i tri kosovske sudije preinačilo je presudu Okružnog suda u Peći i vratilo predmet istom sudu na ponovni postupak. Posebnim rešenjem, sudski pritvor protiv okrivljenog Idriza Gashija zamenjen je kućnim pritvorom.

Ponovno suđenje, 2009:

Glavni pretres je održan u Okružnom sudu u Peći krajem oktobra – početkom novembra 2009 godine. Sudsko veće je bilo sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije OS.

Kao što je gore navedeno, u skladu sa optužnicom podignutom 8. februara 2007 godine, okrivljeni je optužen za ratni zločin protiv civilnog stanovništva suprotno članu 142 KZSFRJ.

Nakon održavanja javnih ročišta 21. 29. i 30. oktobra i 12. 17 i 19 novembra 2009 godine u prisustvu optuženog, njegovog advokata odbrane, EULEX tužioca i oštećene strane, i nakon većenja, sudsko veće je je objavilo presudu javno 19. novembra 2009 godine.

Okrivljeni je proglašen krivim za krivično delo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva prema članu 142. KZSFRJ, članu 3. i 147. 4. Ženevske Konvencije i članu 4. Dodatnog protokola II Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949 godine. Okrivljeni je osuđen na 14 godina zatvora. Posebnim rešenjem izdat je nalog za sudski pritvor okrivljenog

Žalba u Vrhovnom sudu Kosova na Rešenje o sudskom pritvoru

Okrivljeni Idriz Gashi je uložio žalbu u Vrhovnom sudu Kosova na rešenje OS u Peći o sudskom pritvoru. 26. novembra 2009 godine, veće sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije je delimično usvojilo žalbu određivši kućni pritvor umesto sudskog pritvora okrivljenom dok presuda protiv njega ne postane konačna .

Gjelosh Krasniqi

Gjelosh Krasniqi je optužen za krivično delo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva prema članu 142. KZSFRJ, članu 3 i 147. 4 Ženevske konvencije, i članu 4. Dodatnog protokola Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949 god. Optužbe su obuhvatale krivična dela nezakonito hapšenje, pritvor, uzimanje talaca, lišavanje prava na pravedno i nepristrasno suđenje, neljudsko tretiranje i ubistvo civilnog lica Albanaca sa Kosova; nezakonito konfiskovanje imovine i pljačkanje oružja od žrtve i drugih civila Albanaca sa Kosova. Dela su navodno izvršena 24. marta 1999 godine u selu Doblbare u Opštini Đakovica.

Nakon održavanja ročišta glavnog pretresa od 11. do 31. marta 2009 godine, i 23. do 29. aprila 2009 godine, sudsko veće OS u Peći sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije je izreklo presudu 29. aprila 2009 godine.

Pomoću odluke veća, optužba protiv Gjelosha Krasniqija za nezakonito hapšenje žrtve je prekvalifikovana u nezakonito lišavanje slobode prema članu 162. KZK i stoga je odbačena jer je period zakonskog ograničenja istekao.

Okrivljeni je oslobođen pritvora, lišavanja prava na pravedno i nepristrasno suđenje, neljudsko tretiranje i ubistvo žrtve, jer nije dokazano da je optuženi izvršio dela za koja je bio optužen.

Okrivljeni je proglašen krivim za Ratni zločin protiv civilnog stanovništva u obliku uzimanja žrtve kao taoca i nezakonitog oduzimanja imovine i pljačkanja oružja. Gjelosh Krasniqi je stoga osuđen na kaznu od sedam godina zatvora.

Javni tužilac je uložio žalbu na presudu prvostepenog suda i žalba je sada nerešena na u Vrhovnom sudu.

OS u Prizrenu

Andeljko Kolašinac

4. novembra 2009 godine, veće Okružnog suda u Prizrenu sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog Kosovskog sudije izreklo je presudu u predmetu protiv Andelka Kolašince. Ovo je bilo drugo ponovno suđenje protiv ovog okrivljenog kosovskog Srbina kome se sudilo i koji je osuđen dva puta ranije za ratni zločin protiv civilnog stanovništva.

Optužnica protiv Andelka Kolašince je podignuta od strane lokalnog javnog tužioca 7. avgusta 2000 godine. U optužnica se navode imena Andelka Kolašince i sedmoro drugih kao okrivljenih i navodi se da je svaki okrivljeni izvršio krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva. 2 septembra 2000 godine, šestoro okrivljenih protiv kojih je podignuta optužnica osim Kolašince i još jednog okrivljenog je pobjeglo iz pritvornog centra u kojem su držani. Javni tužilac je predložio da se razdvoji predmet Kolašince i drugog okrivljenog od onih okrivljenih koji su pobjegli. tako da je sudsko veće je odlučilo da sudi samo Kolašincu i drugom okrivljenom koji nije pobjegao.

U maju i junu 2001. godine, predmet je vođen pred većem međunarodnih (UNMIK) sudija. 14. juna 2001 godine, Okružni sud je izrekao svoju presudu proglašivši Kolašince krivim za krivično delo 'pomaganje počiniocu nakon što je on izvršio krivično delo', time što je organizovao prikrivanje tragova ratnog zločina isterivanja kosovskih Albanaca sredstvima za uništavanje i raspolaganjem ostatkom njihove imovine i ličnih stvari u Mališevu u toku aprila i maja 1999 godine. Sud je osudio Kolašince na pet godina zatvora.

U avgustu 2001 godine, međunarodni javni tužilac i advokat odbrane su uzastopno uložili žalbe na presudu. Dana 2. novembra 2001 godine, Vrhovni sud Kosova je oborio presudu Okružnog suda u Prizrenu i vratio predmet na ponovno suđenje. 31. januara 2003 godine, Okružni sud u Prizrenu je proglasio Andelka Kolašince krivim za Ratne zločine protiv civilnog stanovništva 'premeštanjem ili prisilnom depatrijacijom', 'prisilnim radom' 'krađom i pljačkanjem imovine građana'⁹. Suda ga je osudio na osam godina zatvora.

5. avgusta 2004 godine, Vrhovni sud Kosova je usvojio žalbe advokata odbrane Andelka Kolašince, oborio raniju presudu i naredio na ponovno suđenje.

9 Vidi Presudu Okružnog suda u Prizrenu, *Andelko Kolašinac*, 4. novembar 2009

Ponovni postupak u predmetu protiv Kolašinca je počeo u OS u Prizrenu 4. novembra 2009 godine. EULEX tužilac je predao krivični postupak, dostavio izmenjenu optužnicu prekvalifikovanim krivičnim delom koje još postoji protiv optuženog posle odluke Vrhovnog suda od 5. avgusta 2004 godine, kao zloupotreba poverenja izvršena u kršenju člana 148. KZK – i kažnjiva sa tri meseca do tri godine zatvora. Tužilac je dalje naveo da se zakonska ograničenja primenjuju na krivično delo zloupotreba poverenja. Sud je odbacio optužbe protiv okrivljenog jer krivično delo zloupotrebe poverenja u izmenjenoj optužnici je pokriveno zakonskim ograničenjem. Nijedna od stranaka nije uložila žalbu na ovu odluku.

b) Predmeti vezani za neredes marta 2004 god

Vrhovni sud

U šest krivičnih predmeta vezanih za neredes u martu 2004 godine suđenja su zaključena i stoga su predata EULEX sudijama u Vrhovnom sudu. Sva šest predmeta su završena (u jednom žalba je povučena). Dole su navedeni pregledi postupaka u četiri od ovih predmeta.

Skender Islami et alia

Suđenje u ovom predmetu je zaključeno 25. januara 2008 godine u Okružnom sudu u Prištini. Okrivljeni su proglašeni krivima za krivična dela uključujući učešće u grupi koja izvršava krivično delo. Ovaj predmet je vezan za neredes 17. marta 2004 godine u Kosovu Polju . U grupi od petoro okrivljenih, Skender Islami (osuđen na osam godina) i još jedan okrivljeni (osuđen na sedam godina) bili su u pritvoru u Dubravi dok su ostala tri okrivljena bila na slobodni čekajući žalbu.

Predmet je predat EULEX sudijama u Vrhovnom sudu 20. januara 2009 godine. Veće Vrhovnog suda sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije je objavilo presudu 20. oktobra 2009 godine, delimično usvojivši žalbe sva četiri okrivljena uključujući i Skendera Islamija, a oslobodivši petog okrivljenog svih optužbi protiv njega. Skender Islami je kažnjen sa tri godine i šest meseci zatvora. Dvojica od ostale trojice okrivljenih su kažnjeni kaznom od jedne godine i šest meseci zatvora a treći sa dve godine i šest meseci zatvora. Vreme provedeno u sudskom pritvoru je uračunato u kazne. Sud je dalje odlučio da četiri okrivljena moraju zajednički da nadokande troškove postupka. Sud je takođe poništio prvostepenu odluku o imovinskom zahtevu i uputio oštećene strane da svoje imovinske zaheteve traže putem građanske parnice.

Glavne argumente u odluci rezimirao predsedavajući EULEX sudija na sledeći način:

- 1) Izjave na kojima se zasniva prvostepena presuda dale su maloletne osobe u svojstvu osumnjičenih bez pomoći advokata što je bilo obavezno. Prema tome, one su radikalno nezakonite i ne bi trebalo da se upotrebe ni za osporavanje izjava svedoka i okrivljenih niti za ponovno predstavljanje činjenica.
- 2) Krivično delo učešće u gužvi ne može da bude paralelno sa težim krivičnim delom izazivanja opšte opasnosti već treba da bude obuhvaćeno u isto.

Sadri Shabani et alia

Sadri Shabani i pet drugih okrivljenih su optuženi za teško ubistvo, izazivanje opšte opasnosti, učešće u grupi koja vrši krivično delo, nezakonito posedovanje oružja i municije i sprečavanje dokaza. Navodi su povezani sa ubistvom kosovaskog Srbina i teške povrede koje je pretrpela njegova majka u toku naemira u martu 2004 godine u Gjilanu.

Prvostepeni Okružni sud u Gnjilanu je proglasio okrivljene krivima za učešće u grupi koja je žrtvi odužela život, nanela teške telesne povrede njegovoj majci i znatno oštetila kuću žrtve i najmanje jedna kola.

Kazne su se kretale od 16 do 2 godine i 6 meseci zatvora. Osim jednog, svi okrivljeni su uložili žalbe na presudu; njihove žalbe su saslušane u Vrhovnom sudu 23. juna 2009 godine. Veće Vrhovnog suda sastavljeno od tri EULEX sudije i dve kosovske sudije je odbacilo žalbe tri okrivljena i delimično usvojilo žalbe druga dva okrivljena. Jedna od žalbi je usvojena zakonski označivši krivično delo kao teško ubistvo. Druga žalba je je delimično usvojena u vezi krivičnog dela pomaganje u teškom ubistvu od čega je okrivljeni oslobođen te je stoga njegova kazna smanjena.

Gezim Ferati

Dana 8. septembra 2009 godine veće Vrhovnog suda Kosova sastavljeno od tri EULEX sudije i dve kosovske sudije Vrhovnog suda, je održalo sednicu radi rešavanja po žalbi javnog tužioca uloženoj na presudu Okružnog suda u Prištini od dana 11. maja 2006 godine, doneta u krivičnom predmetu protiv Gezima Feratija. Žalba javnog tužioca je odbačena, a prvostepena presuda je potvrđena.

Gezim Ferati je optužen sa dve tačke teškog ubistva izvršenog u saučesništvu i četiri tačke pokušaja teškog ubistva u saučesništvu, u vezi događaja u martu 2004 godine u selu Drajkovce, opština Štrpce. Navodi su sadržali da je u 17. marta 2004 godine okrivljeni, motivisan etničkom mržnjom i predrasudama, nemilosrdnom osvetom i zlobom, u saučesništvu sa najmanje pet neidentifikovanih osoba, upucao dva kosovska Srbina, izvan njihove kuće. Jedna žrtva je umrla na licu mesta dok je druga preminula na putu prema bolnici. Gezim Ferati i njegovi saizvršioци su upucali žrtve samo zato što su pripadali srpskoj zajednici; i istovremeno ugrozili život trećeg lica, koje je bilo u kući za vreme pucnjave, koje je moglo biti pogođeno mecima. Dana 17. marta 2004 godine, Gezim Ferati, u saučesništvu sa najmanje pet neidentifikovanih pojedinaca, su navodno pucali u četiri srpska KPS policajca, koji su došli na lice mesta kako bi isto obezbedili. Pomenuti policajci su upucani za vreme vršenja službene dužnosti.

Međunarodno veće Okružnog suda u Prištini, sastavljeno od tri UNMIK sudije shodno Uredbi UNMIK-a 2000/64, u presudi donetoj 11. maja 2006 godine, oslobodilo je Gezima Feratija svih optužbi zbog nedostatka dokaza. Javni tužilac je uložio žalbu na presudu na štetu okrivljenog.

Predmet je prenesen od UNMIK-a EULEX sudjama 6. janura 2009 godine, nakon procene istog izabran je za nadležnost EULEX sudija u Vrhovnom sudu.

Kao što je gore navedeno, Vrhovni sud je održao sednicu radi odlučivanja po žalbi dana 8. septembra 2009 godine. Presuda Vrhovnog suda objavljena je 15 septembra 2009 godine. Veće Vrhovnog suda je odbacilo kao neosnovanu žalbu javnog tužioca na odluku Okružnog suda u Prištini, i stoga potvrdilo presudu Okružnog suda.

Ovaj predmet je bio prvi predmet u kojem je presuda Vrhovnog suda javno objavljena za na sudskoj sednici. Praksu javnog objavljivanja presuda u krivičnim predmetima u Vrhovnom sudu su uvele EULEX sudije, nakon dubokog proučavanja kosovskog zakona u svetlu ECHR i neprekindne jurisprudencije Evropskog suda za ljudska prava. Na predlog EULEX sudija, Predsednik Vrhovnog suda je voljno usvojio ovu praksu .

Mehmet Morina

Vrhovni sud je objavio odluku u predmetu Mehmeta Morine 19. maja 2009 godine. Veće Vrhovnog suda sastavljeno od dve EULEX sudije i tri kosovske sudije Vrhovnog suda je izmenilo prvostepenu presudu.

Okružni sud u Prištini je 2. jula 2005 godine,oglasio Mehmeta Morinu krivim za pokušaj teškog ubistva delujući u sučesništvu sa drugim licima i pomaganjem i podsticanjem jedni druge, na brutalan ili podmukao, bludan i nasilan način, u vezi sa neredima od marta 2004 godine; i oslobodio ga optužbe za učešće u grupi koja vrši krivično delo. Konkretnije, Morina je optužen za pokušaj teškog ubistva kosovskog Srbina, muškarca prvog dana nemira u Martu 2004 godine u okolini Bresja u Kosovu polju, udarivši ga metalnom šipkom držeći je obema rukama a onda zamahnuvši dole onanko kako se cepaju drva sa velikom snagom. Žrtva nije odmah umrla već su je nepoznata lica zapalila nakon što su je napala pa onda umrla. Mehmet Morina je dobio kaznu od 18 godina zatvora, u koju je kazna provedena u pritvoru, od aprila 2004 godine, uključena.

Javni tužilac je uložio žalbu na štetu Mehmeta Morine zahtevajući od žalbenog veća da ga proglašim krivim za izvršeno krivično delo umesto za pokušaj i da u skladu sa tim izmeni i prvostepenu presudu. Okrivljeni je takođe uložio žalbu preko svog advokata odbrane naročito ciljajući oslobođenje ili alternativno da mu se odredi blaža kazna.

Vrhovni sud je odbio žalbu javnog tužioca i delimično usvojio žalbu okrivljenog time što je Vrhovni sud izmenio presudu Okružnog suda u Prištini na sledeći način:

- promenom krivičnog dela u pokušaj teškog ubistva u saučesništvu sa drugim licima, izvršeno na zlobni način i
- smanjenjem kazne od 18 godina zatvora na 12 godina zatvora.

Vrhovni sud je potvrdio preostali deo prvostepene presude. Jedan od članova žalbenog veća Vrhovnog suda (EULEX sudija) je dostavio delimično drugačije mišljenje o presudi, tvrdeći da krivično delo Mehmeta Morine bi trebalo biti kvalifikovano **kao**, i Mehmet Morina bi trebao biti proglašen krivim **za** ubistvo umesto pokušaja ubistva.

Okrivljeni je preko svog advokata odbrane podneo zahtev za zaštitu zakonitosti. EULEX tužilac je takođe podneo zahtev za zaštitu zakonitosti na štetu okrivljenog. Veće Vrhovnog suda sastavljeno od dve EULEX sudije i tri kosovske sudije je odbilo oba zahteva i potvrdilo presudu Vrhovnog suda od 19. maja 2009 godine.

EULEX sudije na Okružnim nivoima su takođe dobili predmete koji obuhvataju optužbe vezane za događaje iz nereda marta 2004 godine. Jedan predmet, koji je nakon prenosa u EULEX 24. decembra

2008 godine bio dodeljen EULEX sudijama u OS u Prizrenu bio je predmet protiv Ganija Haziraja čiji je kratak pregled naveden dole.

Gani Haziraj

U optužnici podignutoj 14. jula 2008 godine okrivljeni je optužen za tri krivična dela: Učešće (kao vođa) u grupi koja vrši krivično delo, kako je definisano u članu 200.(2) KZK; Učešće u grupi koja vrši krivično delo kako je definisano u članu 200(1) KZK; i Provokacija, (član 23. KZSFRJ).

Optužbe su bile vezane za krivična dela koja su navodno izvršena u Prizrenu 17. i 18. marta 2004 godine u kojima su spaljivane kuće kosovskih Srba i Pravoslavne crkve i naneta znatna šteta. Jedan broj policajaca je bio povređen za vreme ovih događaja. Posebnim navodima se tvrdi da je 17. i 18. marta 2004 godine okrivljeni učestvovao kao vođa u okupljenoj masi ljudi i kroz njihove zajedničke radnje naneo štetu nad imovinom širokog spektra. Za vreme postupka potvrđivanja optužnice okrivljeni je porekao da je učestvovao u nasilnim protestima 17. marta 2004 godine, tvrdeći da je bio negde drugde u to vreme. On je potvrdio da je bio prisutan na protestima 18. marta 2004 godine, tvrdeći međutim da nije učestvovao na nasilan način, kako se tvrdilo u navodima protiv njega.

Postojao je jak dokaz u sudskom dosijeu, uključujući slike, izjave svedoka, policijske izveštaje, koji navodno dokazuju ulogu okrivljenog kao vođe u protestima. Okrivljeni je navodno prikazan u broju fotografija koje pokazuju da je vodio grupu dok je marširala prema institucijama UNMIK-a 18. marta 2004 godine. On je takođe viđen na nekoliko fotografija kako najverovatnije upravljao masom. Dokaz tužilaštva u vezi učešća okrivljenog u navodnom delu su podržale izjave četiri svedoka.

Sudsko veće Okružnog suda u Prizrenu bilo je sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije. Javna saslušanja su bila održana u junu i septembru 2009 godine u prisustvu EULEX tužioca, optuženog, Ganija Haziraja, i njihovog advokata odbrane. Suđenje je završeno 28. septembra 2009 godine kada je presuda objavljena javno. Okrivljeni je osuđen za manje delo učešća u gomili koja je vršila nasilje prema članu 200.(1) KZK. Sud mu je odredio kaznu zatvora od 6 meseci čije je izvršenje suspendovano na godinu dana.

Žalba na presudu Vrhovnog suda Kosova:

Okrivljeni je uložio žalbu na presudu Vrhovnog suda Kosova. Veće VS koje je bilo sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije VS odlučilo je po žalbi 19. januara 2010 god.

U ispitivanju tvrdnji žalbe o povredama procesnog i krivičnog prava, u prvom stepenu VS nije našao nijednu povredu...što se tiče sastava Prvostepenog suda i učešća sudija na glavnom pretresu u donošenju... presude... ,sto se tiče nadležnosti istog suda ..."¹⁰ Nadalje, 'glavni pretres je održan u prisustvu optuženog i njegovog advokata odbrane' kako se predviđa Članom 415.1 ZKPK. VS je ispitao tvrdnje advokata odbrane 'da zbog pogrešnog i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, materijalno pravo je greškom prihvaćeno...!' i utvrdio da 'nema povrede krivičnog prava...u prvoj presudi kojom je potvrđena odgovornost okrivljenog za krivična dela za koja se tereti...' "¹¹ Sud je zaključio da je 'koncept krivične odgovornosti [bio] pravilno

10 *Vidi* Presuda Vrhovnog suda, *Gani Haziraj*, 19. januar 2010

11 *ftn.* 9

primenjen u spornoj presudi¹² Žalbeno veće je zaključilo da tvrdnje advokata odbrane u vezi osnovnih povreda krivičnog postupka; pogrešnog utvrđivanja činjeničnog stanja i povrede krivičnog prava su neosnovane. Žalbeno veće je prema tome odbacilo žalbu okrivljeneog i potvrdilo prvostepenu presudu u celosti.

Gore navedeni kratki pregledi pokazuju složenost krivičnih predmeta nasleđenih od UNMIK-a. Ovi predmeti su obuhvatili višestruke optužbe uključujući i učešće u grupi koja vrši krivično delo ; ubistvo i teško ubistvo u saučesništvu sa drugim licima, izvršeno na zloban način, na brutalan ili podmukao i nasilan način; nezakonito posedovanje oružja ili municije; izazivanje opšte opasnosti; itd. 20 krivičnih dela nasleđenih od UNMIK-a na nivou Vrhovnog suda su već završena. Poslednju presudu doneo u takvom predmetu 19. januara 2010 godine. Finaliziranje UNMIK-ove zaostavštine je postignuto u bliskoj saradnji sa kosovskim sudijama Vrhovnog suda. EULEX sudije na nivou Okružnog suda i njihove lokalne kolege su takođe krenule napred u ostvarenju ovog cilja, i očekuje se da se predmeti UNMIK-a u svim OS završe u prvoj polovini 2010 godine.

Ostali odeljci ovog poglavlja pružiće pregled predmeta koji koji nisu deo UNMIK-ovog nasledstva ali su ih ipak preuzele i rešavale EULEX sudije u vršenju svojih sekundarnih/dopunskih nadležnosti u krivičnim postupcima u skladu sa *Zakonom o nadležnosti*.

2) Vršenje dužnosti Predsednika Skupštine EULEX sudija pod Zakonom o nadležnosti – analize odluka i statističkih podataka

a) Pravne osnove dužnosti Predsednika Skupštine EULEX sudija

Kako je ranije bilo objašnjeno u ovom izveštaju, EULEX sudije vrše sudske funkcije u kosovskim sudovima u skladu sa Zakonom o nadležnosti ('ZoN') koji za EULEX sudije predviđa primarnu/isključivu nadležnost i sekundarnu/dopunsku nadležnost. Dopunska nadležnost EULEX sudija se vrši samo kada krivično delo o kome se radi ne istražuje i goni STRK.

Dopunska nadležnost se može vršiti na zahtev EULEX tužioca kome je dodeljen predmet, ili bilo koje druge strane u postupku, ili na pisani zahtev Predsednika nadležnog suda 'gde odredbe vezane za diskvalifikaciju sudije ...nisu primenjive'¹³ U slučaju da ima takvog zahteva Predsednik Skupštine EULEX sudija ima ovlašćenja iz bilo kog razloga 'kada se smatra neophodnim da se obezbedi pravilna uprava pravosuđa' da dodeli krivični postupak EULEX sudijama. ¹⁴ Predsednik Skupštine EULEX sudija može vršiti ovlašćenja za dodeljivanje 'bilo kog krivičnog dela EULEX sudijama'¹⁵.

Član 3.5 Zakona o nadležnosti interpretira 'potrebu da se obezbedi pravilna administracija pravosuđa '.

12 ftn. 9

13 Čl. 3.3, *Zakon o nadležnosti*

14 Čl. 3.3, *Zakon o nadležnosti*

15 Čl. 3.6, *Zakon o nadležnosti*

Na osnovu ovog člana, EULEX sudije mogu da se uključe 'ako je bilo pretnji kosovskom sudiji, svedoku ili strankama u postupku u vezi predmeta, i to opravdano može da dovede do verovanja da može doći do ozbiljne pogrešne primene prava ukoliko se predmet čuva pod isključivom odgovornošću kosovskih sudija'. U skladu sa istom odredbom ZoN, drugi uslov za dodelu krivičnog postupka EULEX sudijama je 'ako se opravdano veruje da su aktivnosti EULEX sudija, zbog određene složenosti ili prirode predmeta, potrebne da bi se izbegla pogrešna primena prava'.

Član 5 ZoN predviđa primarnu/isključivu nadležnost EULEX sudija u (1) predmetima koji spadaju u nadležnost Posebne Komore Vrhovnog suda Kosova o pitanjima koja se odnose na Kosovsku Povereničku Agenciju i (2) predmetima koji spadaju u nadležnost bilo kog suda u vezi žalbi na odluke Kosovske Komisije za imovinske zahteve. Sekundarna/dopunska nadležnost je ograničena na predmete vezane za imovinu ukoliko postoji osnovana sumnja da lokalno sudstvo nije u mogućnosti da pravilno reši predmet. Ne postoji odredba o tome ko ima pravo da podnese zahtev da EULEX sudije 'preuzmu predmet'. U praksi, strana u postupku, predsedavajući sudija, Predsednik suda ili EULEX sudija za vreme njegovih/njenih MMA aktivnosti su ti koji upućuju zahtev Predsedniku Skupštine EULEX sudija.

2. marta 2009 godine, kancelarija Predsednika Skupštine EULEX sudija je izdala standardne operative procedure (SOP) koje sadrže detaljne osnove i postupak koji treba da se se sledi u preuzimanju građanskog ili krivičnog predmeta u skladu sa Članom 3. do 5. *Zakona o nadležnosti*.

Postupak utvrđen SOP-om predviđa da zahtevi za dodelu građanskog ili krivičnog postupka EULEX sudijama treba da se dostave Predsedniku Skupštine EULEX sudija i svim kolektivima okružnih sudova. Postupak koji sledi nakon zahteva pokriva predpretresnu i kasnije faze krivičnog postupka. SOP se poziva na Član 3.6 *Zakona o nadležnosti* koji predviđa pravo 'kosovskog sudije kome bi inače bio dodeljen predmet, predsednika nadležnog višeg suda i stranke u postupku' da ih sasluša Predsednik Skupštine EULEX sudija. Kako je predviđeno u SOP, odluku o zakazivanju sednice donosi Predsednik Skupštine EULEX sudija. Odluka se dostavlja kolektivu EULEX-a određenih OS koji treba da obezbede dostavljanje istog strankama bez odlaganja i nekasnije četiri dana pre zakazanog saslušanja.

SOP o dodeli krivičnih i građanskih postupaka EULEX sudijama razmatra pitanje javnosti saslušanja za preuzimanje predmeta, što nije regulisano *Zakonom o nadležnosti*. SOP podvlači da je publicitet glavni primenjiv princip u vezi suđenja. Međutim, uzimajući u obzir različitu prirodu saslušanja prema Članu 3.6 *Zakona o nadležnosti*, SOP zaključuje da takva vrsta saslušanja ne zahteva javnost, te stoga saslušanja za preuzimanje predmeta nisu javna.

Predsednik Skupštine EULEX sudija 'daje predsedniku nadležnog teritorijalnog suda i strankama u postupku razloge za rešenje o prihvatanju ili odbijanju zahteva da dodelu dotičnog postupka EULEX sudiji'¹⁶ Član 3.6 *Zakona o nadležnosti* predviđa da se na rešenje predsednika Skupštine EULEX sudija ne može uložiti žalba.

b) Zahtevi za preuzimanje krivičnih predmeta – statistike i analize

Od januara 2009 do januara 2010, primljena su 89 zahteva za preuzimanje krivičnih i građanskih predmeta. Od njih 53 zahteva su vezana za krivične predmete a 11 za građanske. Ovi predmeti su pripadali nadležnosti Okružnih i opštinskih sudova u svim regionima na Kosovu i Vrhovnog suda Kosova, i raspoređeni su na sledeći način:

- Priština – 21 zahtev od kojih su 15 u vezi krivičnih a 6 u vezi građanskih predmeta;
- Peć - 34 zahteva- 24 za građanske i 10 za krivične predmete;
- Prizren – 5 zahteva, svi krivični;
- Mitrovica - 21 zahtev: 19 krivičnih i 2 građanska predmeta;
- Gnjilane - 4 zahteva, 3 vezani za građanske predmete i 1 za krivični predmet;
- Vrhovni sud – 3 zahteva, svi za krivične predmete: prvi i treći su prihvaćeni, a drugi je odbijen. Prvi zahtev je podneo EULEX tužilac, drugi advokat odbrane okrivljenog i treći okrivljeni.

53 zahteva za preuzimanje krivičnih predmeta podneti su od strane čitavog spektra podnosioca zahteva predviđenih u gore navedenim odredbama Člana 3. *Zakona o nadležnosti*:

- EULEX tužioci su podneli 25 zahteva;
- Predsedavajući sudija ili Predsednik određenog suda– 10 zahteva;
- Okrivljeni – 4 zahteva;
- Advokat odbrane okrivljenih –7 zahteva;
- Oštećena strana ili advokat odbrane oštećene strane - 7 zahteva.

Od 53 zahteva za preuzimanje krivičnih predmeta 38 su prihvaćena, 10 odbijena i 5 odbačena.

Kao što je gore pokazano, veliki broj krivičnih predmeta su prihvaćeni u Mitrovici (od 21 zahteva 19 za krivične predmete od kojih 17 odobrenih). Visoki broj zahteva, koji dolaze uglavnom od EULEX tužioca u Mitrovici, se objašnjava složenošću političke i pravosudne situacije u ovom regionu i tekući proces obnavljanja efikasnog funkcionisanja Okružnog suda u Mitrovici. Kako bi izbegli dalja odlaganja u krivičnim postupcima EULEX tužioci zahtevaju preuzimanje krivičnih predmeta i dodeljivanje istih EULEX sudijama.

Osnove za prihvatanje krivičnih predmeta

Glavni razlozi navedeni u odluci Predsednika Skupštine EULEX sudija bili su složenost predmeta i neopravdano produžavanje krivičnih postupaka. U nekim instancama lokalno sudstvo nije bilo voljno da vodi predmet zbog uticajne pozicije okrivljenog u Vladi Kosova. Takođe je postojao predmet u kome su okrivljeni bili bivši članovi OVK pa je predsedavajući sudija imao pretnje. Neki od predmeta su etnički osetljivi pa su preuzeti na osnovu člana 3.4 *Zakona o nadležnosti*.

Vredno je napomnuti da je među predmetima za koje se zahtevalo da ih preuzmu EULEX sudije bilo tri predmeta – 1 u OS u Peći i 2 u OS u Prištini u kojim su zahtevi podneti od strane advokata odbrane okrivljenog bili zasnovani na činjnicama da je predmet vraćen na ponovni postupak sudiji koji je vodio postupak. Uistinu, ZKPK ne predviđa diskvalifikaciju predsedavajućeg sudije za ponovnog suđenja. Međutim, imati sudiju koji je predsedavao sudskim većem i već formirao svoje mišljenje o odlikama predmeta koji će takođe predsedavati u ponovnom suđenju smatra se povredom člana 6. ECHR. Prema tome, Predsednik Skupštine EULEX sudija je odlučio da dva od tih predmeta dodeli EULEX sudijama. U trećem slučaju predloženo je Predsedniku dotičnog Okružnog suda da promeni predsedavajućeg sudiju u ponovnom postupku. Stoga,

kao rezultat za tri zahteva, uvedena je izmena u sudskoj praksi Kosova u skladu sa Evropskim standardima i najboljim praksama.

U drugom predmetu za koji je zahtevano da isti preuzme EULEX, okrivljeni je bio visoko rangiran oficir Kosovske Policije koji je bio optužen za krivično delo seksualno zlostavljanje podređenih. U krivičnom postupku pred lokalnim sudijama, postojala je povreda prava žrtava čiji zahtev za zatvorenu sednicu za potvrđivanje optužnice nije usvojen izazvavši im ogromnu neugodnost i neprilike. Preuzimanje ovog predmeta je takođe zasnovano na nalazima nadgledanja koje vrše EULEX sudije, a koja su pokazala potrebu za poboljšanjem sposobnosti lokalnog pravosuđa da vode seksualna krivična dela a da pri tom pokažu potpuno poštovanje prava žrtava.

Razlozi za odbijanje preuzimanja krivičnih predmeta i odbacivanje predmeta

Kako je navedeno, 10 od 48 zahteva vezanih za krivične predmete su odbijeni. Odbijanje je zasnovano na činjenici da u većini ovih predmeta krivični postupak je dostigao poodmaklu fazu gde su svi dokazi već prikupljeni, a stranke nisu mogle da podrže njihove zahteve sa argumentima predviđenim ZoN. Pod ovim uslovima, inicijativa za preuzimanje postupka bi samo dovela do daljeg neopravdanog odlaganja. Zahtevi su takođe odbačeni kao neosnovani jer nije utvrđeno da je u ovim predmetima bilo 'potrebe za obezbeđivanjem pravilne uprave pravosuđa'¹⁷ i nema razloga da se veruje da bi moglo doći do pogrešne primene prava ako predmet ostane pod odgovornošću kosovskih sudija, kako se predviđa članom 3.5 ZoN.

Jedan takav zahtev je podnet u vezi krivičnog predmeta koji je bio nerešen pred Opštinskim sudom u Peći. Oštećena strana je objasnila da je Opštinski u Peći osudio optuženog za teške telesne povrede i ovu presudu je kasnije potvrdio OK u Peći. Međutim, pregled krivičnog postupka je vraćen na donošenje nove odluke. Oštećena strana nije verovala u objektivnost suda i navodila je da je ponovni postupak posledica podmićivanja ili uplitanja. On je tvrdio da pravni uslovi za pregled krivičnog postupka nisu postojali.

Ocenjivanje usklađenosti zahteva sa uslovima iz člana 3. Zakona o nadležnosti:

- Čl. 3.3: krivično delo teške telesne povrede nije navedeno kao krivično delo pod ovim članom;
- Čl. 3.4: nema dokaza za diskriminatorску istoriju predmeta;
- Čl. 3.5: što se tiče potrebe da se obezbedi pravilno funkcionisanje pravosuđa pod članom 3.5 Zo N, žalilac nije sepecificirao nijednu pretnju upućenu kosovskom sudiji, svedoku ili strankama u postupku koja bi dovela do verovanja da bi došlo do pogrešne primene prava kada bi se predmet čuvao u isključivoj odgovornosti kosovskih sudija (Član 3.5 a), niti je žalilac objasnio da specifična priroda predmeta garantuje da će se aktivnostima EULEX sudije izbeći pogrešna primena prava (Čl. 3.5.b). Zahtevi koje je predstviao advokata odbrane su se samo odnosili na verovanja da odluka Okružnog suda u Peći da se predmet pošalje na ponovno suđenje nije bila objektivna i da uslovi za pregled nisu ispunjeni. Međutim, nije bilo pravnih argumenata za potvrđivanje ovih zahteva.

Na osnovu gore navedene ocene, zaključeno je da nije bilo pravnih osnova za preuzimanje predmeta prema Zo N te je stoga zahtev oštećene strane odbačen.

17 Čl. 3.5, Zakon o nadležnosti

c) Kratki pregledi krivičnih predmeta koje su preuzele EULEX sudije

Dole su navedni kratki pregledi nekih krivičnih predmeta koje su preuzele EULEX sudije nakon saslušanja o preuzimanju i zasnovani su na odlukama Predsednika Skupštine EULEX sudija.

OS u Mitrovici

Dana 14. oktobra 2009 godine, Predsednik Skupštine EULEX sudija je održao šest saslušanja o preuzimanju predmeta u Okružnom sudu u Mitrovici. Dole je naveden rezime jednog od predmeta koji su saslušani toga dana i koje su preuzele EULEX sudije.

Činjenice predmeta: Dana 30.12.2008 godine, poslepodne, dvojica kosovskih Albanaca su spontano odlučila da idu u severnu Mitrovicu pešaka preko glavnog mosta. Grupa kosovskih Srba ih je pratila i napala. Grupa je počela da ih udara pesnicama i šutira ih. Jedan svedok je čuo grupu kako uzvikuje 'oni su Albanci!' jedan muškarac od kosovskih Albanaca (okrivljeni) je izvadio nož i možda ubo jednog od napadača. Zatim su oni uspeali da pobegnu od grupe, ali kako su trčali nazad prema južnoj Mitrovici, okrivljeni je ubo posmatrača, petnaestogodišnjeg kosovskog Srbina koji je pretrpeo lake povrede. Nije urađena identifikacija niti hapšenje bilo koga iz grupe muškaraca kosovskih Srba;

Optužbe: Lake telesne povrede;

Faza krivičnog postupka: EULEX tužilac je preuzeo predmet i podneo pregled optužnice u Opštinskom sudu u Mitrovici. Osumnjičeni je bio slobodan.

Osnove za preuzimanje predmeta: Ovo je etnički osetljiv predmet. Iako ubod muškarca kosovskog Srbina nije bio etnički motivisan, izgleda da je početni napad bio. Zbog istorije međuetničkih napada preko mosta i specifičnih okolnosti ovog predmeta, bilo je rizika da lokalne sudije neće ostati nepristrasne. Ovo su posvedočili različiti pogledi KP policajaca na licu mesta. Bilo bi razumno da EULEX sudije preuzmu predmet kako bi se obezbedilo nepristrasno sudsko veće i izbegla pogrešna primena prava.

Dana 18. novembra 2009 godine, Predsednik Skupštine EULEX sudija je odžao još sedam saslušanja za preuzimanje predmeta u OS u Mitrovici. Predsednik Skupštine EULEX sudija je odlučio da ih dodeli EULEX sudijama OS u Mitrovici. Predmeti su bili vezani za 14 okrivljenih različitih etničkih grupa (Albanaca, Srba, i Roma), a spektar optuženih je obuhvatao *inter alia* teško ubistvo, ubistvo, pokušaj ubistva, neovlašćeno vlasništvo, posedovanje, kontrola i upotreba oružja i silovanje. Neki od ovih predmeta su rezimirani u daljem tekstu.

Predmet 1

Činjenice predmeta: Tri okrivljena kosovska Albanca, žrtva i oštećna strana su bili rođaci i krivična dela su izvršena kao rezultat ozbiljnog porodičnog sukoba.

Okrivljeni 1:	Teško ubistvo i pokušaj teškog ubistva
Okrivljeni 2:	Podsticanje izvršenja teškog ubistva i
Podsticanje izvršenja pokušaja teškog ubistva
Okrivljeni 3:	Neovlašćeno vlasništvo, posedovanje ili upotreba oružja

Faza krivičnog postupka: Optužnica je podignuta ali nije potvrđena. Jedan od okrivljenih je bio u pritvoru a drugi u kućnom pritvoru.

Predmet 2

Činjenice predmeta: Okrivljeni (Rom) je ušao u kuću oštećene strane , i koristeći silu, silovao je i pretio joj. Znao je da je oštećena strana psihički poremećena.

Optužbe: Silovanje

Faza krivičnog postupka: Podignuta je optužnica ali nije potvrđena.

Predmet 3

Činjenice predmeta: Predmet uključuje tri okrivljena kosovska Albanca. Bilo je razmene vatre između prvog i drugog okrivljenog i žrtve što je dovelo do smrti žrtve i telesnih povreda prvog i drugog okrivljenog. Treći okrivljeni je stigao sa žrtvom znajući da je žrtva nosila oružje i pomagao je žrtvi da izvrši krivično delo pokušaj ubistva sve vreme.

Optužbe:

Okrivljeni 1 i 2: Ubistvo i Neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja;

Okrivljeni 3: Pokušaj ubistva;

Faza krivičnog postupka: Podignuta je optužnica, nije potvrđena. Prvi okrivljeni je bio u pritvoru, drugi je bio u pritvoru, kasnije prebačen u kućni pritvor; treći okrivljeni nikada nije bio u pritvoru.

U svim gore navedenim predmetima koje su preuzele EULEX sudije u OS u Mitrovici, krivični postupci su bili u predpretresnim fazama u kojima su optužnice protiv okrivljenih podignute ali nisu još potvrđene. U predmetima su uključeni okrivljeni različitih etničkih grupa i raznovrsnost krivičnih dela i krivične optužbe vezane za njih. Sve predmete je u početku preuzeo EULEX tužilac koji je kasnije podneo zahtev za dodelu predmeta EULEX sudijama. Međutim, kao što je predviđeno *Zakonom o nadležnosti*, zahtev za preuzimanje predmeta takođe može da podnese Predsednik nadležnog suda. Jedan takav primer je dole naveden u vezi predmeta koji je bio dodeljen EULEX sudijama u OS u Prištini.

OS u Prištini

Zahtev za preuzimanje krivičnog predmeta *Agrona Haradinaja et alia* koji je bio u toku u OS u Prištini podneo je Predsednik ovog Okružnog suda. Okrivljeni u predmetu su bili optuženi za krivično delo pokušaj teškog ubistva.

U svojoj pisanoj izjavi Predsednik OS u Prištini je podržao zahtev Predsedavajućeg u (ovom predmetu) kosovskog sudiju za predaju predmeta u nadležnost EULEX sudija zbog pretnji koje je dobio od okrivljenog. Advokat odbrane je takođe poslao dopise kojima je zahtevao da se glavni pretres zakaže što je pre moguće.

Procena usklađenosti zahteva sa uslovima iz člana 3. *Zakona o nadležnosti*

Utvrđeno je da je u ovom predmetu postojala potreba da 'se obezbedi pravilno funkcionisanje pravosuđa'¹⁸ što je određeno sledećim faktorima: predmet je produžvan neko vreme u fazi glavnog pretresa, stoga je postojala potreba da se ponovo otvori glavno ročište; predsedavajući kosovski sudija je dobio ozbiljne

18 Čl. 3.3 u vezi sa Čl 3.5, *Zakona o nadležnosti*

pretnje od strane okrivljenog; okrivljeni su bili bivši članovi OVK što je učinilo predmet politički osetljivim; okrivljeni su bili u predpretnom pritvoru više od dve godine. Na osnovu ovih višestrukih razloga Predsednik Skupštine EULEX sudija je odlučio, kako bi se obezbedilo 'pravilno funkcionisanje pravosuđa' predmet treba da se preda EULEX sudijama. Odeljak 3 ovog poglavlja sadrži rezime krivičnog postupka pred EULEX sudijama.

Svi ovi predmeti u OS u Mitrovici, i predmet u OS u Prištini za koje su predati zahtevi za preuzimanje, dodeljeni su EULEX sudijama. Međutim, u nekim od predmeta, nije bilo dovoljno razloga za dodeljivanje istih EULEX sudijama prema Zakonu o nadležnosti i zahtevi su stoga odbijeni. Jedan primer takvog predmeta je naveden dole.

d) Zahtevi za preuzimanje građanskih predmeta – statistike i analize

Od 34 zahteva vezana za građanske predmete 2 su bila u izvršnoj fazi. 11 od 34 zahteva su podnele sudije parničari EULEX-a; 2 – advokati odbrane tužilaca; 12 zahteva su podneli tužioci; 2- tuženi i 7 zahteva je podneo predsedavajući sudija ili Predsednik nadležnog suda.

Najveći broj zahteva (25) došao je iz regiona **Peć**:

20 zahteva je prihvaćeno a 4 odbijeno, jedan zahtev čeka na salušanje.

11 zahteva je podeno sudija parničar EULEX-a

2 je podneo predsednik jednog od Opštinskih sudova

10 zahteva su podneli tužioci

1 jedan zahtev je podeno poverenik

U toku 2009 godine nije bilo primljenih zahteva iz regiona **Prizrena**.

Od šest zahteva u **Prištini 2** su prihvaćena i 1 je odbijen, još 3 čekaju na saslušanje.

2 zahteva koja su primljena u **Mitrovici** čekaju salušanje a do sada nije bilo preuzetih građanskih predmeta u ovom regionu.

U **Gnjilanu** su primljena 3 zahteva – 2 su prihvaćena (isti predmet u građanskom osporen i izvršni postupak na nivou Opštinskog suda) i jedan je odbijen.

Ukupno, na celom Kosovu, 22 zahteva vezana za građanske predmete su prihvaćena; 2 odbijena i četiri odbačena; dok još 6 čekaju saslušanje.

Građanski predmeti koje su preuzele EULEX sudije bili su imovinski predmeti sa među etničkim aspektom. Ovi predmeti su bili beskrajno i neopravdano produžavani, što je bilo jasni pokazatelj nespremnosti lokalnog pravosuđa da radi na njima. Među građanskim predmetima za koje je uloženi zahtev za preuzimanje predmeta bili su predmeti koji uključuju navode o neovlašćenom prenosu imovine; i predmeti u kojima je dokazivano da su visoko rangirani zvaničnici koji su hteli da utiču na ishod predmeta, vršili pritisak na sudije. Bilo je predmeta u kojima je jedna strana bila Opština što je bilo jasni pokazatelj postojanja rizika da se na lokalno pravosuđe utiče u postupku.

3. Presuđivanje u krivičnim predmetima u vršenju primarne/isključive i sekundarne/dopunske nadležnosti EULEX sudija

Ovaj deo izveštaja pruža primere krivičnih predmeta koje je istraživala i gonila Kancelarija Specijalnog tužioca Kosova (STRK) te stoga spadaju u primarnu/isključivu nadležnost EULEX sudija. Dalje, ovaj deo predstavlja krivične predmete u kojima su EULEX sudije donele presude u svojoj sekundarnoj nadležnosti.

Ovi predmeti su zanimljivi iz činjenične i pravne perspective. Jedan od tih predmeta (*Selman Bogiqi et al.*) imao je kao okrivljene kosovskog sudiju i druga dva sudska službenika. Izveštaj takođe sadrži kratak pregled prvog međuetničkog krivičnog predmeta u kome su presudu donele EULEX sudije u OS u Mitrovici.

OS u Prištini

Agron Haradinaj et alia (sekundarna/dopunska nadležnost)

Ovaj krivični predmet uključuje četiri okrivljena kosovska Albanca koji su optuženi za krivično delo pokušaj ubistva. Kao što je gore opisano, suđenje je u početku vodilo lokalno veće. Međutim, nakon zahteva od strane lokalnog predsedavajućeg sudije, Predsednik Skupštine EULEX sudija je dodelio ovaj predmet EULEX sudijama.

20. novembra, sudsko veće Okružnog suda u Prištini sastavljeno od dve EULEX sudije i jednog kosovskog sudije izreklo je presudu i proglasilo dva okrivljena krivima za krivično delo pokušaj teškog ubistva u zajedničkom izvršenju i za nezakonito vlasništvo, kontrolu, posedovanje i korišćenje oružja. U vezi istog krivičnog dela četvri okrivljeni je proglašen ne krivim pa je prema tome oslobođen. Trojica okrivljena koja su proglašena krivima su dobila kaznu od 16 godina, 20 i 15 godina i šest meseci zatvora

OS u Prizrenu

Selman Bogiqi et alia (primarna/isključiva nadležnost)

Predmet kao okrivljenog uključuje jednog kosovskog sudiju i druga dva sudska službenika – jedan od okrivljenih bio je računovođa u OS u Prištini, drugi je radio u civilnom registru u istom OS dok je treći bio sudija u OS u Prištini. Prvi i drugi okrivljeni su bili susependovani a treći okrivljeni je dao ostavku.

Sva tri okrivljena su optužena za krivična dela Odavanje službene tajne u periodu od 13. avgusta 2007 do 3. septembra 2007 godine i 7. aprila 2008 godine u Opštini Priština, prema članu 347. stav1 KZK.

Pomoću pozadine, 26 jula 2007 godine, STRK je izdala rešenje o pokretanju istrage protiv tri okrivljena za krivično delo Zloupotreba službene dužnosti ili položaja. Istrazi je dat tajni broj ('SEC' broj) jer su podaci ocenjeni kao vrlo osetljivi i nisu smeli da budu otkriveni u javnosti.

Tužilaštvo je navelo da su Selman Bogiqi i druga dva službenika obavestila osumnjičene o gore navedenoj istrazi koja je pokrenuta 26. jula 2007 godine. Predmet tužilaštva je bio takav da su informacije sadržane u dosijeu koje su bile određene kao 'SEC' predmet, bile službena tajna u smislu člana 347. KZK. Sva tri okrivljena su optužena po jednoj tački Otkrivanje službene tajne izvršene u periodu od 13. do 24. avgusta

2007 godine, 3. septembra 2007 godine i 7. aprila 2008 godine u Opštini Priština prema Članu 347. stav 1, KZK i kažnjivog zatvorom do tri godine.

Specifični navodi protiv sudije OS bili su da je u svojstvu službenog lica, radeći kao predpretresni sudija suda u Prištini u gorenavedenoj krivičnoj istrazi nemerno i bez ovlašćenja, putem telefonskog razgovora sa jednim od okrivljenih komunicirao i učinio mu dostupnim detaljne informacije u vezi istražnog postupka. Ove informacije su činile Službenu tajnu čije bi otkrivanje dovelo ili moglo da dovede do štetnih posledica. U skladu sa tim, okrivljeni je povredio krivični postupak protiv okrivljenog koji je bio optužen za primanje mita.

Primarno pitanje u ovom predmetu bilo je da li su 'SEC' predmeti bili 'službena tajna' u smislu člana 347. ZKZ. Informacije ili dokumentacija koja se uključuje u klasifikaciju 'službene tajne' mora da bude proglašena kao takva zakonom, ili drugim odredbama, ili odlukom nadležnih vlasti, sama izdata na osnovu zakona, kao službena tajna.

Tužilac je potvrdio da nije bio upoznat ni sa kojim zakonom, drugim odredbama, ili odluci nadležnih vlasti, same izdate na osnovu zakona kojima se objavljuje da su 'SEC' predmeti službene tajne u smislu člana 347. KZK. Dalje, pred sud nije doveden nijedan dokaz, u vreme kada je prvi i/ili treći okrivljeni otkrio informaciju, da su imali nameru da dobiju nezakonitu korist za sebe, drugo lice ili poslovnu organizaciju ili da su imali nameru da nanesu štetu drugom licu ili poslovnoj organizaciji.

Pre zaključivanja glavnog pretresa, tužilac je povukao tužbu protiv drugog okrivljenog (službenika u OS) i optužba protiv njega je bila odbačena. Prvi i treći okrivljeni su oslobođeni shodno članu 390.(1) PZKP. Na presudu je uložio žalbu tužilac STRK na nivou Okružnog suda. Veće Okružnog suda sastavljeno od kosovskih sudija potvrdilo je presudu prvostepenog suda.

OS u Mitrovici

Daut Rrahmani (sekundarna/dopunska nadležnost)

Premet protiv Dauta Rahmanija je bio prvi međuetnički predmet vođen u Sudu u severnoj Mitrovici. U predmetu koji je bio u nadležnosti Opštinskog suda u Mitrovici uključen je okrivljeni kosovski Albanac; oštećena strana kosovski Srbin i svedok kosovski Albanac.

Okrivljeni kosovski Albanac Daut Ramadani je optužen za učešće u grupi osoba koje su navodno napale oštećene strane kosovske Srbe bejzbol palicom i drvenim štapovima u noći 4. januara 2009 godine. U toku krivičnog postupka, saslušana su pet svedoka, uključujući oštećene strane kosovske Srbe a optuženi je učestvovao takođe. .

U svetlu i političke i bezbednosne situacije na severu Kosova, vredno je napomenuti da je prvi međuetnički predmet vođen od strane EULEX sudija u sudu u Mitrovici bez spoljnjih uplitanja i javnih omatanja suđenja. Postupak je protekao glatko i zaključen je 15. maja. Za neometno i pravovremeno vođenje suđenja zaslužna je činjenica da je Oštećena strana kosovski Srbin, (na svoju inicijativu) dao izjavu na albanskom jeziku a advokat odbrane koji je kosovski Albanac uz pristanak svoga klijenta ispitao je svedoke kosovske Srbe na srpskom jeziku, stoga je vreme za prevod bilo bitno smanjeno.

Dana 15 maja 2009 godine, EULEX sudija koji je predsedavao na glavnom suđenju u rezimiranom postupku Dauta Rahmanija pred Opštinskim sudom u Mitrovici, je izrekao presudu. Sud je utvrdio da je 04. januara 2009 godine uveče, okrivljeni zajedno sa grupom nepoznatih lica napao dva lica iz srpske zajednice koji su sedeli u kolima sa srpskim registarskim tablicama koje je zaustavljeno u gradu Mitrovici. Napadači su napali žrtve bejzbol palicama i drvenim štapovima, nanevši lake telesne povrede jednoj od žrtava i oštećenja na vozilu. Sud je proglasio okrivljenog krivim za lake telesne povrede (KZK Član 153. stav 1 (4) i stav (2)) i oštećenje pokretne imovine (KZK, član 260. stav 2). Sud je dalje utvrdio da su krivična dela bila etnički motivisana. Daut Ramadani je osuđen na 6 meseci zatvora. Izvršenje kazne je bilo suspendovano na dve godine, što je značilo da ako se okrivljeni bude dobro vladao u toku ovog perioda neće služiti 6 meseci zatvora. Ukoliko se ne bude dobro ponašao onda bi možda morao služiti, bilo bi naravno održano još jedno suđenje za novo krivično delo na kojem će ranija kazna biti uzeta u obzir u određivanju nove kazne.

Predrag Đorđević (primarna/isključiva nadležnost)

Presudu u suđenju protiv okrivljenog kosovskog Srbina Predraga Đorđevića je u Okružnom sudu u Mitrovici izreklo veće od tri EULEX sudije 19. novembra 2009 godine. Okrivljeni je bio u pritvoru od 14. juna 2008 godine.

Prema optužnici kancelarije Specijalnog tužilaštva podnetoj u registru Okružnog suda u Mitrovici 2. jula 2009 godine, okrivljeni je optužen za sledeća krivična dela: podstrekivanje nacionalne, rasne, verske, i etničke mržnje razdora i netolerancije, prema članu 115. stavu 3 u vezi stava 1 KZK, vršenje terorizma, suprotno članu 110. stavu 2 i 1 u vezi člana 109. stav 1, tačke 2, 7 i 10 KZK; pokušaj teškog ubistva, suprotno članu 146. i 147. u vezi člana 20. KZK. Optužbe za terorizam su povećane od strane STRK u toku sudskog postupka.

Nakon održavanja 15 javnih saslušanja, sva u prisustvu optuženog, njegovog advokata odbrane i javnog tužioca EULEX-a, u toku kojih su ispitana 27 svedoka, presuda je izrečena javno 19. novembra 2009 godine. Veće je proglasilo Đorđevića krivim za postrekivanje nacionalne, rasne, verske ili etničke mržnje, razdora ili netolerancije suprotno članu 115. stavu 1 PKZK za delo postavljanja zastave koja simbolizuje Hrišćansku Pravoslavnu veru na vrhu jedne od kupola na džamiji Isa Beu u južnoj Mitrovici 14. juna 2008 godine.

Veće je takođe proglasilo okrivljenog krivim za pokušaj teškog ubistva suprotno članu 147. tačka 10 KZK u vezi člana 20. stava 1 PKZK u vezi njegovih radnji protiv Evera Pllane jer je 14. juna 2008 godine, naoružan nožem i pištoljom okrivljeni ušao u ograđeno dvorište policijske stanice u južnoj Mitrovici i sa namerom da oduzme život žrtvi, u bliskom krugu, pucao u policajca koji je vršio svoju dužnost da zaštiti zakonski red, nanevši mu teške telesne povrede. .

Optužba za izvršenje terorizma, prema članu 110. stav 1 i 2 KZK u vezi člana 109. stav 1 tačke (2) (7), i (10) KZK je odbačena shodno Članu 389. tačka (1) ZKPK.

U određivanju prave kazne, veće je vodilo računa neuravnoteženo mentalno stanje, psihičku ličnost, i ograničenu sposobnost donošenja odluka optuženog, kako je opisao psihijatar koga je odredio sud. U svetlu ovih delimično olakšavajućih okolnosti, određena je ukupna kazna od šest godina i tri meseca.

Završetak suđenja protiv Dauta Rahmanija i Predraga Đorđevića izvršen u zgradi suda u severnoj Mitrovici bio je još jedan korak prema uspostavljanju vladavine prava i efikasnog vršenja pravde na severu Kosova.

Kao što je prikazano u ovom poglavlju, EULEX sudije vrše izvršnu funkciju nad ogromnim spektrom krivičnih predmeta od ratnih zločina protiv civilnog stanovništva do organizovanog kriminala i ekonomskog i finansijskog zločina.

Vredi napomenuti da je broj sudskih odluka uključen u novo formiran Pregled Zakona EULEX sudija (Themis). Ovaj pregled zakona će služiti kao baza podataka jurisprudencije EULEX sudija kako bi se obezbedile pravne smernice i postojanost u kosovskom pravosuđu. Pilot izdanje Pregleda Zakona predstavljeno je lokalnim kolegama u oktobru 2009 godine.

4. Rešavanje građanskih predmeta – glavna pitanja i statistike

U dodatku, *Zakon o nadležnosti* daje EULEX sudijama ovlašćenje 'da izaberu i preuzmu odgovornost' nad građanskim predmetima uključujući predmete koji spadaju u nadležnost Posebne komore Vrhovnog suda Kosova (PKVS) o pitanjima koja se odnose na Kosovsku Povereničku Agenciju (KPA) 'za bilo koji novi ili imovinsko građanski nerešen predmet, uključujući izvršne postupke koji spadaju u nadležnost bilo kog suda na Kosovu'¹⁹. Naredno poglavlje želi da predstavi pregled vršenja ovlašćenja koja su data EULEX sudijama u građanskom polju. Poglavlje će se usredsrediti na nadležnost Žalbenog veća Vrhovnog suda o pitanjima koja se odnose na Kosovsku Agenciju za imovinu, PKVS, i pružiće primere rešavanja građanskih predmeta u opštinskim i okružnim sudovima na Kosovu.

Statistički podaci

U toku 2009 godine, najveći broj građanskih predmeta (21) je bio rešavan u regionu Peći. Od ovih predmeta jedan je bio rešavan na nivou Okružnog suda u veću od 2 EULEX sudije i jednog kosovskog sudije. Ostalih 20 predmetas je rešio jedna EULEX sudija na opštinskom nivou. Do decembra 2009 god, 13 građanskih predmeta je bilo zatvoreno i doneta presuda. Na sve su stranke uložile žalbe i sada su na čekanju na nivou Okružnog suda.

Glavna pitanja – periodična ponovna suđenja i produženi postupci i izvršenje odluka

Identifikovan je jedan broj problema u presuđivanju u građanskim predmetima u sudovima na Kosovu. EULEX sudije su primetile da postupci u **međuetničkim imovinskim parnicama** su vrlo često bezrazložno i neprestano produžavani. Brojne takve tužbe su podnete 2004 godine OS u regionu Peći. U 2009 godini, sudija parničar EULEX-a u Peći na osnovu člana 5.1 (c) *Zakona o nadležnosti* je izabrao i doneo presude u 14 međuetničkih imovinskih predmeta. Predmeti su bili slični jer su svi oni obuhvatali neovlašćeni prenos imovine:

U svim predmetima neovlašćene transakcije, tužitelji su napustili svoju imovinu na Kosovu 1999 godine nakon NATO intervencije. U toj fazi vlasništvo tražene imovine nije bilo sporno; vlasnik imovine je bio tužilac ili njegov/njeni bliski rođaci. Nakon sukoba tužiocima su se vratili na Kosovo ali su našli svoju imovinu okupiranu od strane određenih tuženih, koji su prizvodili ugovore o prenosu sa tužiocima, na osnovu kojih

traže svoje pravo vlasništva. Tužiocima traže poništaj tih ugovora o prenosu imovine, navodeći da nikad nisu prodali svoju imovinu tuženima, i da su traženi ugovori o transakciji falsifikovani.

U nekim predmetima tužoci su čak imali odluku koju je donela Komisija za stambene i imovinske zahteve (HPCC) ili Kosovska komisija za imovinske zahteve (KPCC) u njihovu korist, i tuženi su bili iseljeni. Međutim, katastarski registri nisu bili ispravljani te su stoga tuženi još uvek izgledali kao vlasnici sporne imovine, tako da su tužoci imali pravni interes u pokretanju sudskog postupka kako bi promenili naziv vlasništva.

Glavno pravno pitanje raspravljano u ovim predmetima bilo je da li je tužilac sa namerom prodao imovinu tuženom ili je imovina nezakonita prenetu bez njihovog znanja koristeći lažnu dokumentaciju.

Kako bi odlučili da li su ili ne tužiocima dali svoje ovlašćenje za prodaju potpisivanjem spornog punomoćija, sud je ocenio sledeće vrste dokaza:

- Analize rukopisa

Sud je, na predlog tužioca, naredio forenzička ispitivanja rukopisa/otisaka prstiju tužioca na punomoćiju kako bi iste uporedili sa rukopisom i uzorcima otisaka prstiju tužioca. Sudija parničar EULEX-a u Peći je u nekoliko slučajeva tražio od forenzičke laboratorije Kosovske Policije u Prištini (ranije korišćene samo za krivične predmete) da uradi analize²⁰.

EULEX sudije su takođe koristile analize rukopisa koje su urađene u postupku pred kvazi pravosudnom Komisijom za stambene i imovinske zahteve (HPCC). Korišćenjem pravnih tehnika *collateral estoppel* ili izdavanjem prekluzije, sud je u nekoliko predmeta odlučio da analize koje su urađene u HPCC postupcima takođe budu važeće u postupcima falsifikovanih transakcija²¹. Ova tehnika se pokazala kao veoma efikasan način ubrzavanja postupka.

- Izvod iz knjige umrlih

U broju predmeta tužilac je osporavao da osoba koja je posedovala spornu imovinu i kako izgleda potpisala punomoćije je u stvari bila mrtva u vreme u vreme kupoprodaje. Da bi proverili ovo, sud je zatražio izvode iz matičnih knjiga rođenih od nadležnih lokalnih organa²². Ovo je pokazalo uspeha u nekoliko predmeta, međutim, s obzirom na to da nakon rata dokumenti registracije kao što su izvod iz knjige umrlih često nisu bili izdavani na Kosovu, u nekim predmetima relevantni dokumenti nisu mogli da budu otkriveni.

- Jedinostveni Matični Broj Građana (JMBG)

U SFRJ-u svi građani su imali Jedinostveni Matični Broj Građana (JMBG) koji se sastojao od 13. cifrenog broja sa datumom i mestom rođenja i polom lica. Kroz analize ličnih karata koje su bile priložene uz punomoćije,

20 Vidi Opštinski sud u Istogu, *Milos Nedeljković vs. Besim Fetahu & Hekuran Blakaj*, P.br 165/06, Presuda od 15. aprila 2009 god

21 Vidi Opštinski sud u Klini, *Živan Mazić vs. Bardhil Azem Marmullaku*, P. br. 47/04, Presuda od 7. augusta 2009 god; i Vladimir Radosavljević vs. Tahir Morina, P. br. 48/04, Presuda od 7. aprila 2009 god.

22 Vidi Opštinski sud u Klini, *Milorad Mikić vs. Ali Morina*, P. br. 302/05, Presuda od 7. augusta 2009 god

proverene u službenim registrima, zaključeno je da u mnogim predmetima JMBG na ličnim kartama koja je prilježna uz sporno punomoćije nije se poklapao sa ličnim podacima tužioca²³. Na primer, u nekim predmetima lične karte tužilac muškog pola koji su priloženi uz sporno punomoćije imale su brojeve koji se poklapaju sa ženskom osobom a mesto i datum rođenja su nespojivi sa ličnim podacima tužioca. Na osnovu ovih podataka, sud je bio u mogućnosti da potvrdi da priložene lične karte su u stvari bile falsifikati.

- Overa u sudovima

Obično, falsifikovana punomoćija u ovim predmetima su bila registrovana u sudu. Međutim, u nekim slučajevima sud je utvrdio da dokumenta nikada nisu registrovana i pečat suda je falsifikovan.

- Proceduralna pitanja

U nekim predmetima EULEX sudija je primetio da je lokalni sud suspendovao postupak zbog tekućeg krivičnog postupka u vezi falsifikovanja spornih dokumenata. Ovo je odlagalo predmete nekoliko godina i često bez razloga, jer je optužnica odbačena vremenom. U ovim predmetima, EULEX sudije su preuzele predmet i završile ga bez čekanja da se završi krivični predmet. Logička podloga iza ove radnje je bila je da interes tužioca što je uglavnom da se obezbedi vraćanje njegove/njene imovine, ne može se zadovoljiti krivičnim postupkom; čak i ako je okrivljeni osuđen za krivično delo, građanski predmet mora tek da se izvrši da bi se imovina vratila tužiocu. Nadalje, krivični postupci su često dugi i bezuspešni. Stoga, suspendovanje građanskih predmeta dok se ne završe krivični postupci često nije u interesu pravosuđa.

Korišćenjem pravnih metoda izloženih gore, EULEX sudije su time pokušale da predstave nove metode kosovskim sudijama kako bi iste koristili u svom svakodnevnom radu.

U toku njihovih MMA funkcija, EULEX sudije su takođe primetile tendenciju za **ponovljenim ponovnim suđenjima** u imovinskim predmetima, što znači da u slučaju bilo kakvih nepravilnosti u presudi ili postupku drugostepeni sud obično šalje predmet nazad prvostepenom sudu umesto donošenja meritorne odluke. Drugostepeni sud ne održava otvorene sednice niti prikuplja nove dokaze. Umesto toga, ako je činjenično stanje nejasno, predmet je vraćen nazad u Opštinski sud na ponovno suđenje, što se može dogoditi nekoliko puta. Strane u parnici su takođe negativno pogođene pošto njihov predmet može da se šalje među dve instance nekoliko puta što dovodi do neprihvatljivih troškova i dužine postupka.

Nakon otkrivanja prakse ponovljenih ponovnih suđenja u imovinskim predmetima, u martu 2009 godine sudija parničar EULEX-a u Peći je izabrao i preuzeo odgovornost za drugostepenepredmete koji su nerešeni u Okružnom sudu u Peći. Predmet se ticao potvrđivanja vlasništva nad imovinom a stranke su pripadale različitim zajednicama (kosovski Albanac tužilac i četiri tužena – jedan je kosovski Albanac i tri kosovska Srba). Među razlozima za preuzimanje predmeta bila je i osnovana sumnja za ozbiljno kršenje pravednosti postupka i velika mogućnost da se predmet ponovo pošalje na ponovno suđenje lokalnom žalbenom veću. Dole je naveden pregled ovog drugostepenog građanskog predmeta.

23 Vidi Opštinski sud u Klini, *Rajko Dabizljević vs. Limon Maloku & Mentor Maloku*, P. br. 196/06, Presuda od 22. oktobra 2009; *Vlastimir Dabizljević vs. Lemon Maloku & Mentor Maloku*, P. br. 197/06 Presuda od 22. oktobra 2009; i *Slobodan Dabizljević vs. Lemon Maloku & Mentor Maloku*, P. br. 198/06, Presuda od 22. oktobra 2009 god.

Noz Berisha vs. Milivoje Vucković, Martin Krasniqi, Golib Vucković and Stojan Vucković

Opštinski sud u Klini u svojoj presudi od 23. juna 2008 godine je odobrio kao osnovanu tužbu Noza Berishe protiv okrivljenih Martina Krasniqija, Milivoja Vukovića, Goliba Vukovića i Stojana Vukovića, i potvrdio da je Noz Berisha, na osnovu ugovora o transakcijizsključio sa Martinom Krasniqijem, bio vlasnik sporne parcele zemljišta. Martin Krasniqi je uložio žalbu na presudu prvostepenog suda u Okružnom sudu u Peći. Žalba se bazirala na osnovama pogrešnog zaključivanja činjenica i pogrešne primene materijalnog prava.

Veće Okružnog suda bilo je sastavljeno od dve EULEX sudije parničara i jednog kosovskog sudije parničara; ovo je bilo prvo međovito veće sudija parničara. U toku postupka postalo je jasno da je ugovor u stvari bio zaključen između tuženih i brata tužioca; dok tužilac lično nikad nije bio umešan. Dalje, drugi brat tužioca je svedočio da je on bio pravi vlasnik parcele zemljišta i posedovao isti dvadeset godina. Stoga je Okružni sud utvrdio da tužilac nije dobio imovinu te stoga nije mogao da traži vlasništvo nad istom. Predmet je kompletiran na jednoj sednici i presuda je doneta 18. marta 2009 godine. Žalba tužene strane je prihvaćena i presuda prvostepenog suda je izmenjena. Rešavanje ovog drugostepenog predmeta pokazalo je da sud druge instance je u poziciji da donosi meritorne odluke u predmetu umesto vraćanja istih Opštinskom sudu na ponovno suđenje.

Za vreme vršenja njihovih MMA funkcija EULEX sudije su se susrele sa poteškoćama u radu na **izvršavanju sudskih rešenja**. Ovaj nedostatak dovodi do ozbiljnog zaostatka izvršnih predmeta u opštinskim sudovima. Dole je naveden primer imovinskog predmeta koji je nerešen u OS Vitina koji su preuzele EULEX sudije kako bi obezbedile precizno i efikasno primenjivanje sudskih rešenja.

“Drenusha” vs. Opština Vitina

U jesen 2008 godine, Opština Vitina je okupirala prostorije koje je koristilo udruženje “Drenusha”(lovački klub). Dana 19. maja 2009 godine, nakon zahteva Predsednika Okružnog suda u Gnjilanu i Opštinskom sudu u Vitini, EULEX je preuzeo predmet, koji je već bio u izvršnoj fazi, što znači da je sud već doneo odluku. Prvostepeni i drugostepeni sud u ustanovili da je lovački klub imao pravo da poseduje traženu parcelu zemljišta i prostorije. Predmet, na oba nivoa, su već rešile lokalne sudije. Pošto su svi mogući pravni lekovi u ovom predmetu upotrebljeni, drugostepeno rešenje je bilo konačno te je stoga morala da se izvrši. Izvršni postupak je dodeljen EULEX sudiji. Kako bi osigurali izvršenje rešenja lokalnog sudije, EULEX sudija je izdao nalog Opštini Vitina da se iseli iz zgrade i da neometala dalje korišćenje iste od strane “Drenushe”.

Traženje vlasništva

U martu 2009 godine, opština Vitina je podnela tužbeni zahtev u Opštinskom sudu u Vitini radi priznavanja vlasništva nad parcelom zemljišta i zgradom. Dok je prvostepeni sud izjavio pravo vlasništva parcele zemlje i zgrade u korist “Drenushe”, predmet drugog suđenja je bilo vlasništvo nad imovinom, što znači zakonsko pravo da kontroliše i raspolaže imovinom, što takođe daje pravo na posedovanje. Ostaje nesporno da postoji dogovor u vezi prenosa imovine između Opštine i lovačkog kluba. Međutim, priroda prenosa je sporna. Opština Vitina navodi da je pravo na korišćenje imovine preneseno. Nasuprot tome, lovački klub

“Drenusha” tvrdi da je Opština prenela vlasništvo nad imovinom. Predsednici OS Gnjilane i Opštinskog suda Vitina su tražili od EULEX-a da preuzme predmet, a stranke su izrazile slaganje sa ovim zahtevom.

V. KPA Appeal panel of the Supreme Court of Kosovo

Žalbeno veće KAI je deo Vrhovnog suda Kosova. Njegova funkcija je da pređe konačne presude u žalbama na rešenja Kosovske komisije za imovinske zahteve (KPCC). Mandat je ograničen na tužbe vezane za sukob koje obuhvataju okolnosti koje su direktno vezane ili su rezultat sukoba u vezi vlasništva i korišćenja imovinskih prava nad privatnom nepokretnom imovinom, uključujući poljoprivrednu i poslovnu imovinu, gde stranke nisu mogle da ostvare takva imovinska prava. Većina tužilaca pripada srpskoj zajednici, oni su napustili Kosovo za vreme sukoba. Ovi tužioci navode da je njihova imovina nezakonito okupirana od strane (uglavnom) kosovskih Albanaca. Prema tome, donošenje meritornih odluka u predmetu zahteva utvrđivanje validnosti dobijanja navodnih prava vlasništva tužioca. Veće ima tri člana od kojih su dva EULEX sudije. Dodatno osoblje uključuje Šefa Registra pri Skupštini EULEX sudija (povremeno) i jednog pravnog referenta EULEX-a; pozicije lokalnog pravnog savetnika i lokalnog prevodioca su predviđene u planovima za implementaciju.

Do isteka roka za dostavljanje imovinskog zahteva KPCC registrovano je približno 40,000 zahteva. Ogromna većina ovih zahteva (38.000) su neosporne u smislu da nije umešana tužena strana u postupku. Trenutno se procenjuje da od približno 2,000 spornih zahteva na 800-1000 biće uložena žalba Žalbenom veću KAI. Mali broj spornih presuda koje je do sada rešila KPCC, problemi u okviru postupka obaveštavanja o zahtevu KAI i slične poteškoće sa nekom proceduralnim pitanjima u KAI, u mnogome su smanjili broj predmeta koji su spremni za žalbeni postupak. Prema tome, Žalbeno veće KAI je do sada primilo ne više od 9 žalbi od KPCC-a. Pošto faza 1 procesa odabira svih sudija i tužioca nije uključila lokalnog sudiju Vrhovnog suda za KAI Žalbeno veće, on/ona nije određena u 2009 god. Odsustvo lokalnog sudije znači da veće zakonski nije u poziciji da donese konačne odluke. Nadalje, druge mere koje su potrebne da žalbeno veće KAI preduzete su da žalbeno veće KAI bude operativno: veće je uspostavilo svoj registar, razvilo je postupak za metode za tok predmeta i rada na predmetima u bliskoj saradnji sa KAI u uopšte napravilo pripreme za proces hitnog donošenja odluke nakon određivanja lokalnog člana veća. U pogledu komplikovanih i ponekad nejasnih građanskih zakona zadatak nalaženja i sastavljanja zakona potreban za njihovu nadležnost je takođe znatno okupirao članove Veća u toku cele 2009 godine.

Druge aktivnosti članova Žalbenog veća KAI u 2009 godini sastojale su se u radu na žalbama koje su podneli građani Kosova o raznim građanskim pitanjima i kancelarija predsedništva EULEX sudija ih je prosledila članovima veća. Njihov ukupni broj je bio 35 i svi osim dva su završeni u toku 2009 godine. Članovi veća su takođe učestvovali u sistemu dežurstva Vrhovnog suda (od proleća 2009 godine) kao i u raznim radnim grupama i seminarima. Oni su organizovali obuku o imovinskim pitanjima za sudije parničare EULEX-a. Razne pravne ocene i poduhvati su dostavljeni Šefu pravosudne komponente EULEX-a, Predsedniku Skupštine EULEX sudija i Skupštini sudija radi odluke. Na brojnim sastancima utvrđeni su kontakti i održani sa međunarodnim i lokalnim kolegama kako bi se razmenile informacije i efikasniji napori.

EULEX sudije Žalbenog veća KIA su: član izbornih veća za nove EULEX sudije i pravno osoblje, zamenski član EULEX-a na Kosovu – Veće za pregled ljudskih prava i EULEX sudije na nivou Vrhovnog suda za opšte građanske predmete kao i za Članove Sudskog Saveta Kosova SSK i Komisije za Sudska disciplinska pitanja.

VI. Posebna Komora Vrhovnog suda Kosova o pitanjima vezanim za KPA

Posebnu komoru Vrhovnog suda Kosova o pitanjima vezanim za KPA (PKVS) je formirao UNMIK 2003 godine kao međunarodni sud radi pružanja jakog, nezavisnog i nepristrasnog mehanizma kontrole za process privatizacije na Kosovu, koju izvršava Kosovaka Poverenička Agencija (KPA). U početku 2009 godine bila je preoblikovana i široko rasprostranjena, sada uključuje ukupno 43 EULEX sudije i drugo međunarodno i lokalno osoblje. Dana 28. januara 2009 godine, određen je Predsednik PKVS.

Neprestana slabost lokalnog pravosuđa, posebno nesposobnosti da se radi na predmetima vezanim za sukob, što mnogi predmeti koji spadaju u spektar PKVS jesu, i velika berovatnoća umešanog organizovanog kriminala u predmetima vezanim za privatizaciju, često zajedno sa pritiskom na lokalne sudije, traži neprestano međunarodno mešanje u ovoj oblasti funkcionisanja pravosuđa na Kosovu.

Pravne osnove PKVS, izvršni mandat

Pravna osnova za formiranje PKVS u svom trenutnom obliku je Uredba UNMIK-a 2008/4 i Administrativno Uputstvo 2008/6. EULEX sudije u PKVS imaju samo izvršne funkcije; nisu uključeni u MMA aktivnosti. Zakon predviđa mešovita veća u dve instance, sa većinom EULEX sudija u svakom veći.

Nasleđe od UNMIK-a

Primopredaja 597 dosijea predmeta ("nasleđeni predmeti od UNMIK-a") od "stare" PKVS je izvedena u skladu sa Sporazumom o predaji sudijskih dosijea predmeta između UNMIK-a i EULEX-a, 9. decembra 2008. U tom periodu, praktično svi predmeti su bili suspendovani (obustavljeni) od strane "stare" PKVS, od 29. jula 2008., po Izvršnoj odluci Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara (SRSG) br. 2008/34.

"Nova" PKVS je postala operativna početkom 2009. 13. februara 2009., PKVS je počela da ukida suspenzije od predmeta do predmeta. Od početka, PKVS se u mnogome trudila da dovede upravljanje suda do evropskih standarda i najboljih evropskih praksi. Prve tačke na dnevnom redu su bile razvoj i implementacija modernog sistema za sastavljanje sudskih veća u prvoj i drugoj instanci, i unapred definisan sistem za dodelu predmeta među sudijama na osnovu rotacije, omogućujući tako transparentnost, i ujednačen obim posla, a u isto vreme zadržavajući određenu fleksibilnost u smislu redovnog priliva i odliva sudija u kontekstu misije EULEX. Isti principi su primenjeni u analognom sistemu dodele predmeta među (međunarodnim) pravnim službenicima i (lokalnim) pravnim savetnicima.

Pored toga, PKVS je sproveo dodatna proceduralna pravila za organizaciju i tok posla u okviru PKVS-a, za vođenje i praćenje predmeta, integraciju prevodilačkog pula sa traženim rezultatom od preko 1.000 strana mesečno, pravila o postupku pred PKVS-om, pripremu i vođenje rasprava (većanja) i saslušanja, jedinstveni format i strukturu odluka, pravila o pristupu spisima predmeta od strane javnosti, kao i za objavljivanje odluka.

Uveden je i više puta prerađen elektronski sistem za automatsko dodeljivanje predmeta u skladu sa pravilima, za registraciju relevantnih podataka, kao i sistem koji vodi evidenciju na osnovu ključne reči o odlukama suda.

Pored toga PKVS je uvela unapređeni postupak kroz koji se stranke mogu prijaviti da budu izuzete od plaćanja sudskih taksi i / ili za pomoć u prevođenju dokumenata na engleski jezik, koji je jezik PKVS-a. U tom smislu PKVS koristi aplikacioni formular koji je dostupan na engleskom, srpskom i albanskom jeziku, na papiru i za preuzimanje sa interneta. Do danas, PKVS je primila 92 takve aplikacije.

U posmatranom periodu PKVS je donela 668 proceduralnih odluka na primer, o prihvatljivosti, i izdala 29 presuda u 2009. Od početka, 313 predmeta je rešeno koje je predao UNMIK. Izdato je 964 naloga strankama, što je odraz činjenice da je veliki deo podnesaka koji je predat PKVS-u, lošeg standarda, a često tužbeni zahtevi nisu u skladu sa kriterijumima prihvatljivosti kako je propisano u važećem zakonu. Veliki broj proceduralnih odluka i naloga za pojašnjenjem odražava nedovoljno poznavanje osnovnih proceduralnih pravila među strankama, a često čak i advokati izgleda da nemaju dovoljno znanja o važećem zakonodavstvu UNMIK-a. U velikoj većini slučajeva PKVS mora da da smernice o proceduralnim pitanjima izdavanjem naloga za pojašnjenjem o kriterijumima prihvatljivosti. Iz tog razloga pisani postupak obično traje dugo i zahteva značajna sredstva. S druge strane, ovo se mora sagledati kao oblik izgradnje kapaciteta za lokalno pravosuđe.

Prepreke

Od samog početka, PKVS se suočio sa znatnim preprekama do pune funkcionalnosti: nedostatak kompletnosti međunarodnih i lokalnih sudija, nejasna politička situacija na Kosovu, složenost pravnih okvira, nedovoljnih resursa (neisptavne prostorije sa smeštaj svog osoblja, ograničenja u budžetu, siromašna infrastruktura), i neprikladne prakse koje treba da prestanu (stranke koje se sastaju sa sudijama za njihove predmete, registar koji odbija da prihvati neke zahteve, neosnovana raspodela predmeta, nedovoljna tajnost većanja).

Predmeti liste zaposlenih

Agencija za privatizaciju Kosova (APK) je dostavila PKVS 24 'spiska zaposlenih' (liste radnika koji imaju pravo da učestvuju u procesu privatizacije), koje u mnogim predmetima imaju ozbiljne nedostatke i nisu u skladu sa zakonom. Međutim, APK često krivi PKVS da u oni odgovorni za situaciju, a protesti radnika su se održali ispred prostorija PKVS. Najavljeni su novi protesti da bi se dodalo pritisku koji je stvoren na

prošlim protestima.

Nakon što je APK odlučila o unutrašnjoj raspodeli nekih postupaka, za vreme čekanja konačnih odluka PKVS, situacija je olakšana.

Prema odeljku 10. Uredbe UNMIK-a 2003/13, izmenjene i dopunjene Uredbom UNMIK-a 2004/45 podobni radnici preduzeća privatizacije koja je u toku imaju pravo na 20% akcija od privatizacije i likvidacije. Spisak podobnih radnika je utvrdilo telo predstavnika radnika u saradnji sa Federacijom Nezavisnih Trgovinskih Udruženja Kosova (BSPK) i pregledan je od strane Kosovske Povereničke Agencije (KPA). Pošto je KPA prekinula rad u 2008 godini Agencija za Privatizaciju Kosova (APK) je izdala takve spiskove. Konačan spisak od APK-a se može osporiti pred PKVS.

U periodu od 1. marta 2010 do 31. maja 2010, PKVS je pozvala sve žalioce, otprilike 1,400, u predmetu DP 'Ramiz sadiku', i održava saslušanja puna 32 dana da bi dali svakom radniku mogućnost da predstavi svoj predmet pred sudom. Ovo zahteva znatne izvore kako bi bili posvećeni presudi u predmetu.

Suočavajući se sa mnogim problemima, političke i administrativne prirode, PKVS je od rane 2009 godine napravila značajan napredak u dovođenju sudske prakse do evropskih standarda i najboljih praksi.

VII. Zaključak: postignuća i budući izazovi

Kao što je predstavljeno u ovom izveštaju, 2009 godina, prva godina vršenja sudske funkcije, je bila izazovna i nagrađena za EULEX sudije. Postoje brojna dostignuća koja mogu da se istaknu. Procesuiranje krivičnih predmeta koji su preuzeti od UNMIK-a se i dalje nastavlja. UNMIK-ovo nasleđstvo je već završeno na nivou Vrhovnih suda a okružni sudovi su takođe napravili značajan napredak u postizanju cilja. EULEX sudije u regionu u Mitrovici su preuzele i završile jedan broj složenih krivičnih predmeta, time doprinevši u naporima za obnavljanje efikasnog funkcionisanja OS u Mitrovici. Dalji rad je učinjen za podršku kosvskim sudijama u radu na radnom zaostatku od 22,000 'zaostalih predmeta' koji uključuju imovinske zahteve protiv KFOR-a, UNMIK-a i lokalnih Opština. Radnje u ovome su uključile *inter alia* kategorisanje imovinskih zahteva i izgrađivanje opšte strategije nadgledanja, praćenja i savetovanja; nalaženje rešenja za teškoće obaveštavanja i pozivanja tuženih; završavanje mesečnog spiska za nadgledanja za svaki region Kosova; i ispitivanje mogućnosti alternativnih kompenzacionih šema. Ovi preioriteti ostaju na dnevni red EULEX sudija za 2010 godinu.

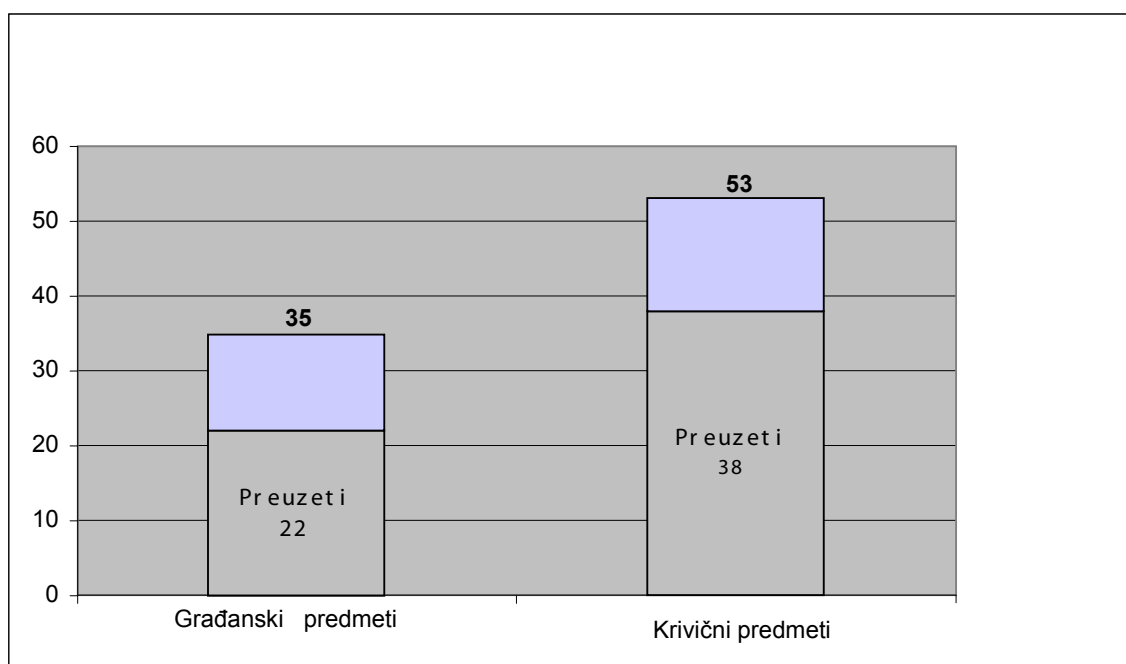
EULEX sudije takođe imaju poteškoća u ispunjavanju njihovog mandata. Planirani broj EULEX sudija još nije postignut, i trenutno postoje sudovi u kojima radi samo jedan EULEX sudija krivičar (OS u Peći, Prizrenu i Gnjilanu) i jedan EULEX sudija parničar (OS Peći). Nedostatak adekvatnog broja sudija krivičara otežava formiranje sudskih veća i zahteva umešanost EULEX sudija parničara u predpretrskoj fazi i kao članova sudskih veća. Takođe postoje slobodna radnamesta za prvostepenog sudiju u PKVS, gde je određivanje lokalnog sudije takođe problem (trenutno u PKVS radi samo jedan lokalni sudija i sedam slobodnih mesta za žalbeno i sudsko veće su objavljena) Poteškoće administrativne prirode posebno vezane za prostorije

se takođe pojavljuju. U većini regiona nema dovoljno prostora u zgradama Okružnih sudova i deo osoblja EULEX sudija je smešteno u bivšim Log Bazama UNMIK-a ili drugim zgradama, što ometa saradnju u samom kolektivu. Isti problem postoji u vezi osoblja PKVS koji su smešteni u dve različite zgrade.

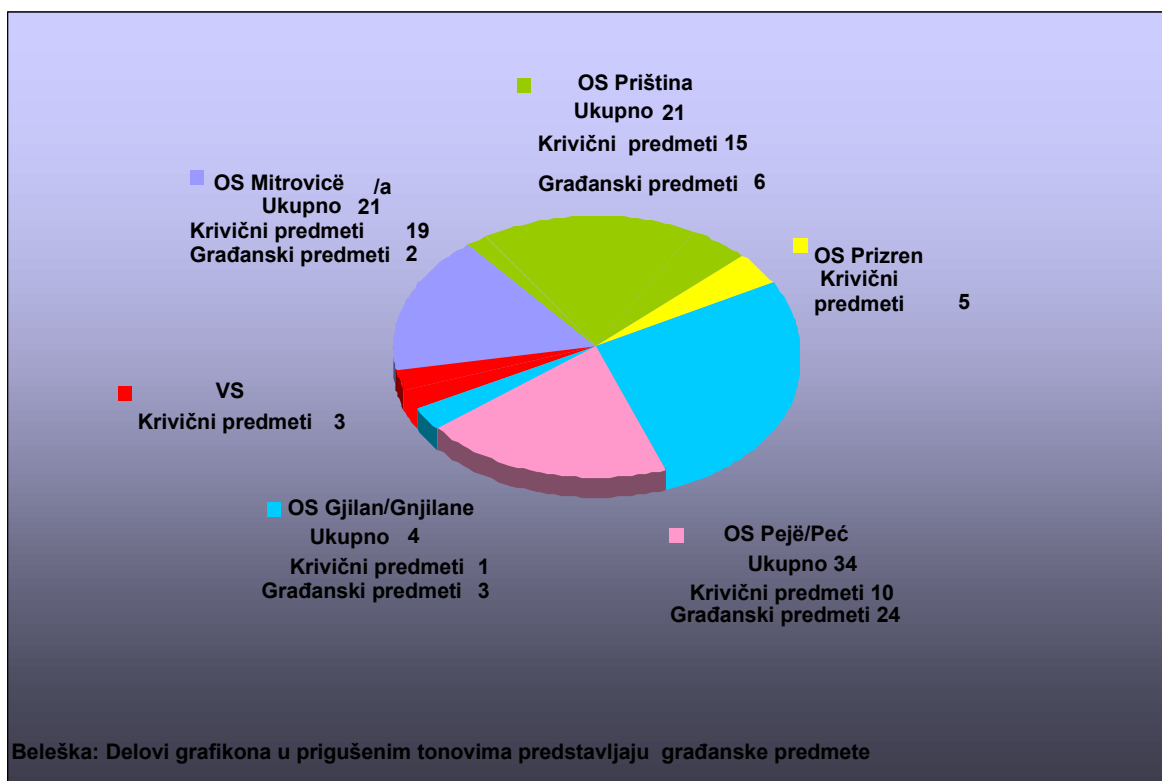
Iako postoje prepreke, i nastavljaju se problemi sa osobljem i administracijom, EULEX sudije su odlučne da nastave sa svojim radom kako bi bili sigurni da se predmeti ratnih zločina, terorizma, organizovanog kriminala, korupcije, finansijsko/ekonomska krivična dela i druga ozbiljna krivična dela, kao i imovinska pitanja, su pravedno presuđena. U vršenju ovih funkcija EULEX sudije nastaviće da saraduju sa svojim lokalnim kolegama. Efikasna saradnja je već utvrđena između EULEX sudija i kosovskih sudija u svim sudovima na Kosovu. U zaključivanju ovog izveštaja, jedinica EULEX sudija želi da izrazi posebnu zahvalnost G. Rexhepu Haxhimusi, bivšem Predsedniku Vrhovnog suda; i G. Fejzullahu Hasaniju, Predsedniku Vrhovnog suda; G. Salihu Mekaju, Predsedniku OS u Peći, G. Ymeru Hurgulici, bivšem Predsedniku OS u Gnjilanu, G. Ymery Hoxhi, Predsedniku OS u Prizrenu; G. Kapllanu Barutiju, Predsedniku OS u Mitrovici; i G. Antonu Nokaju, Predsedniku OS u Prištini, kao i sudijama VS, Okružnih i Opštinskih sudova Kosova na njihovoj kontinuiranoj saradnji u postizanju zajedničkog cilja za jačanje sudskog sistema na Kosovu.

VIII. Tabele kojima su predstavljene statistike u godišnjem izveštaju jedinice EULEX sudija

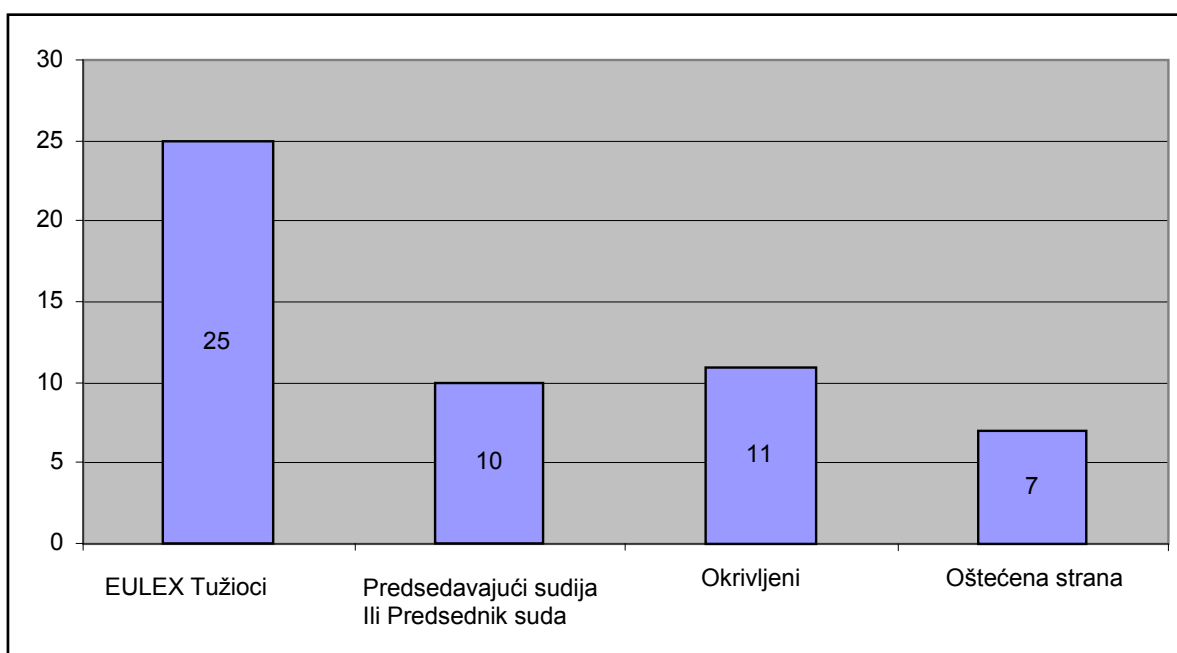
Dijagram.1. Zahtevi za Predsednika Skupštine sudija za preuzimanje predmeta

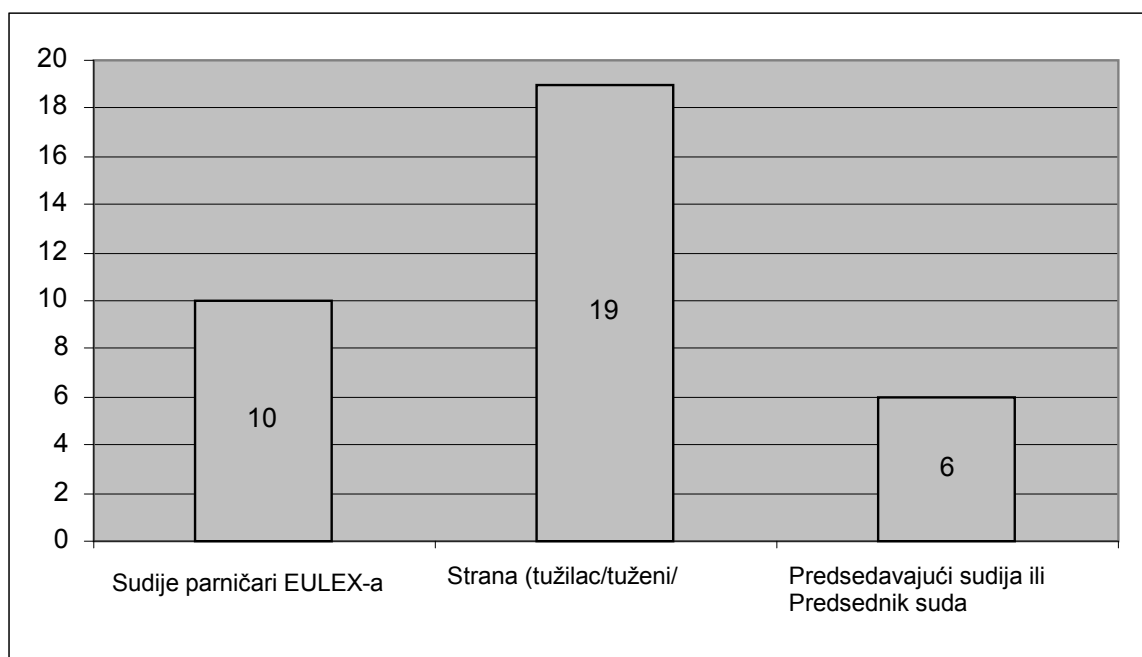
Dijagram 2. Zahtevi za preuzimanje predmeta koje je podneo sud

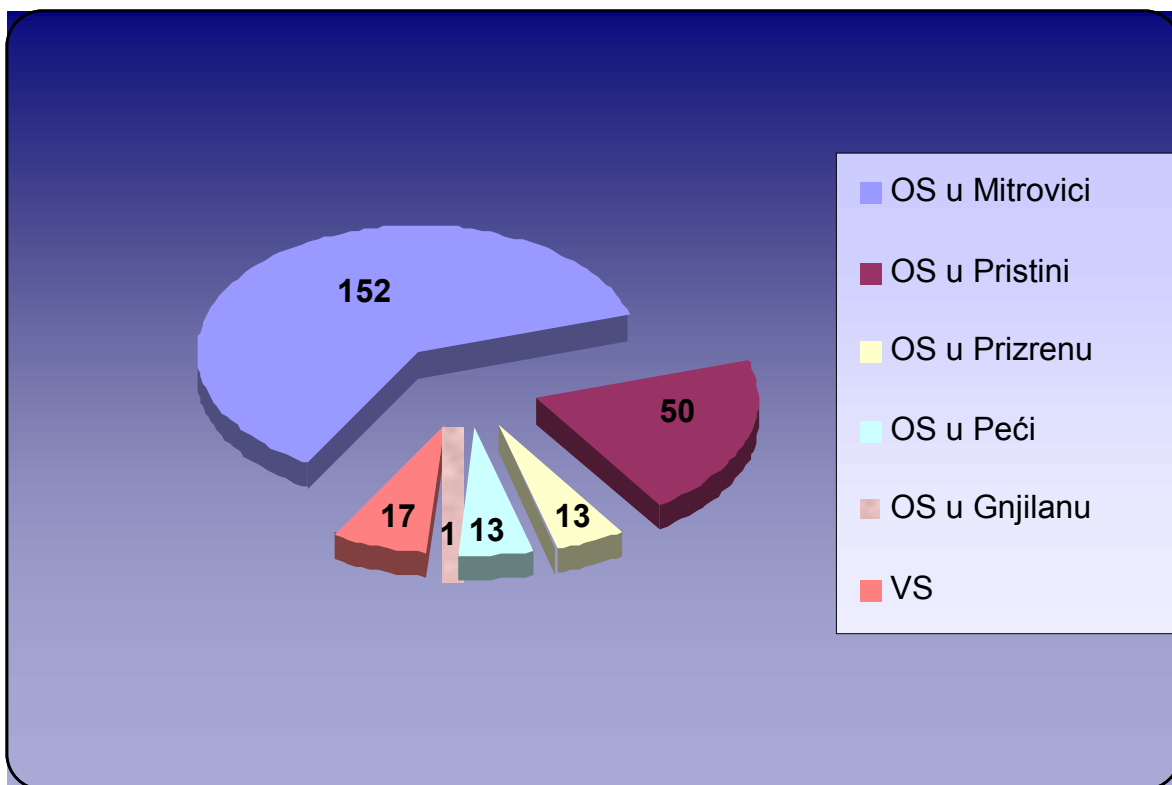
Dijagram 3. Zahtevi za preuzimanje predmeta koje su podneli podnosioci

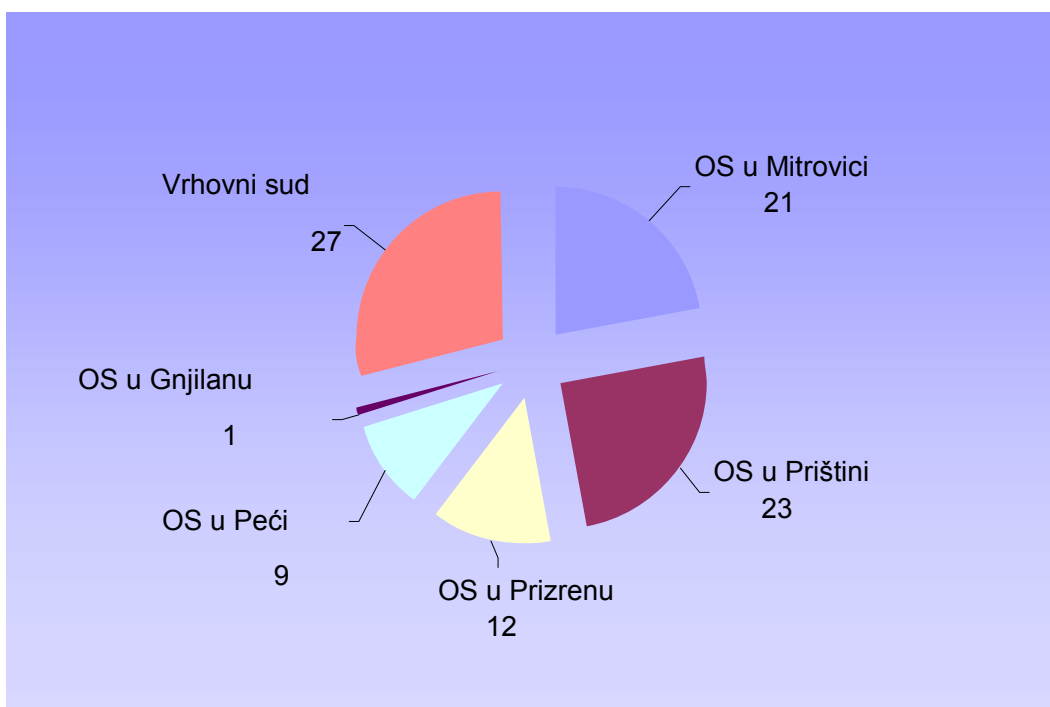
Dijagram 4. Zahtevi za preuzimanje građanskih predmeta koje su podneli podnosioci

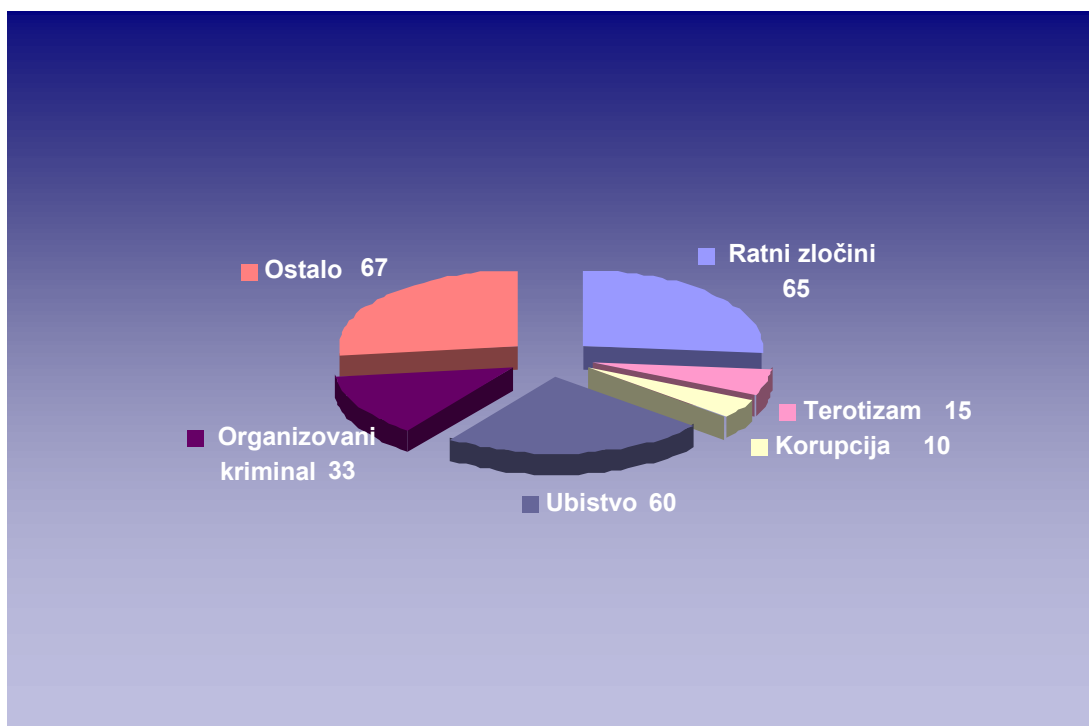
Dijagram 5. Krivični predmeti po sudovima u prepretresnoj fazi

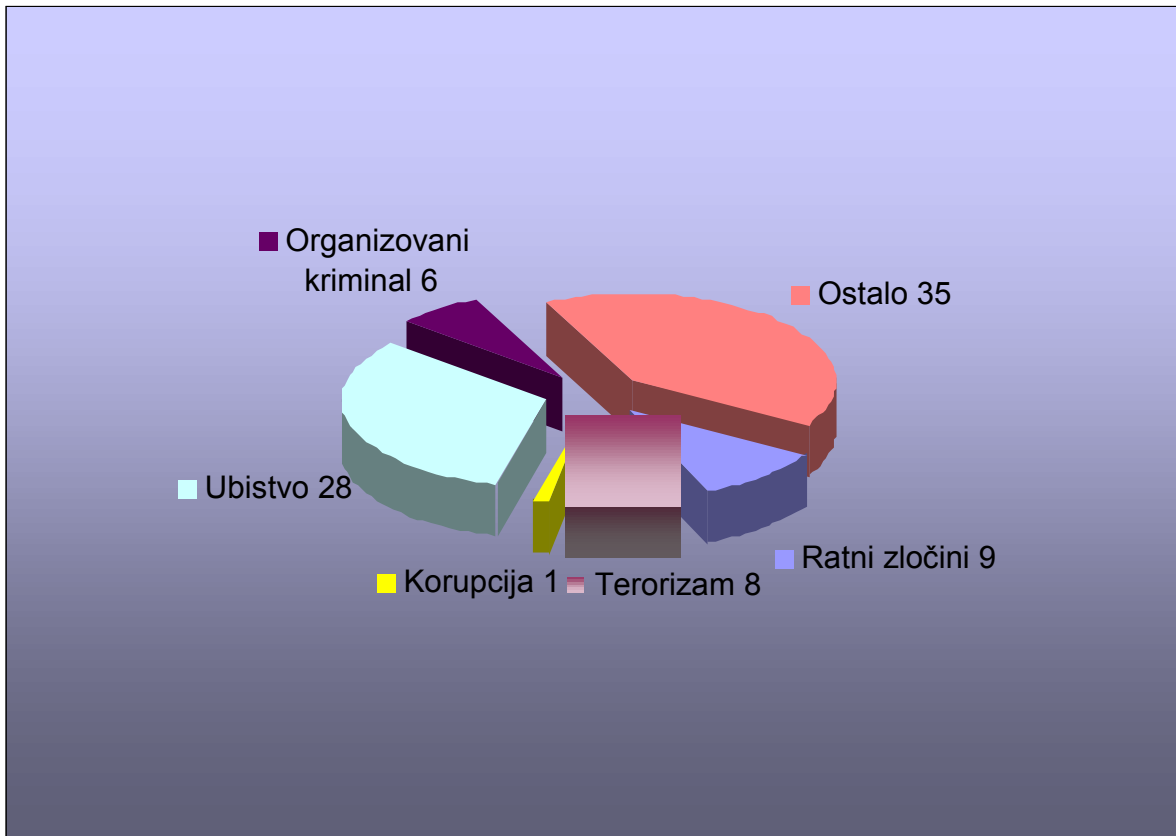
Dijagram 6. Krivični predmeti po sudovima u pretresnoj fazi

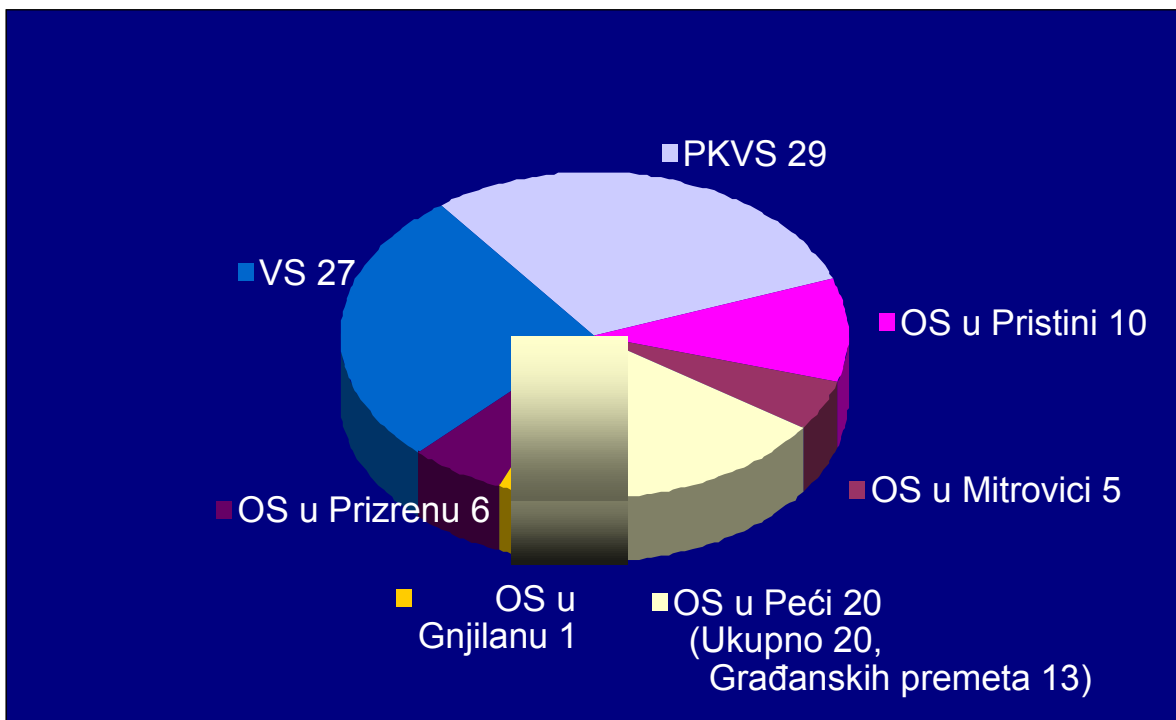
Dijagram 7. Ukupan br. krivičnih predmeta u predpretresnoj fazi (svi sudovi) prema krivičnim delima

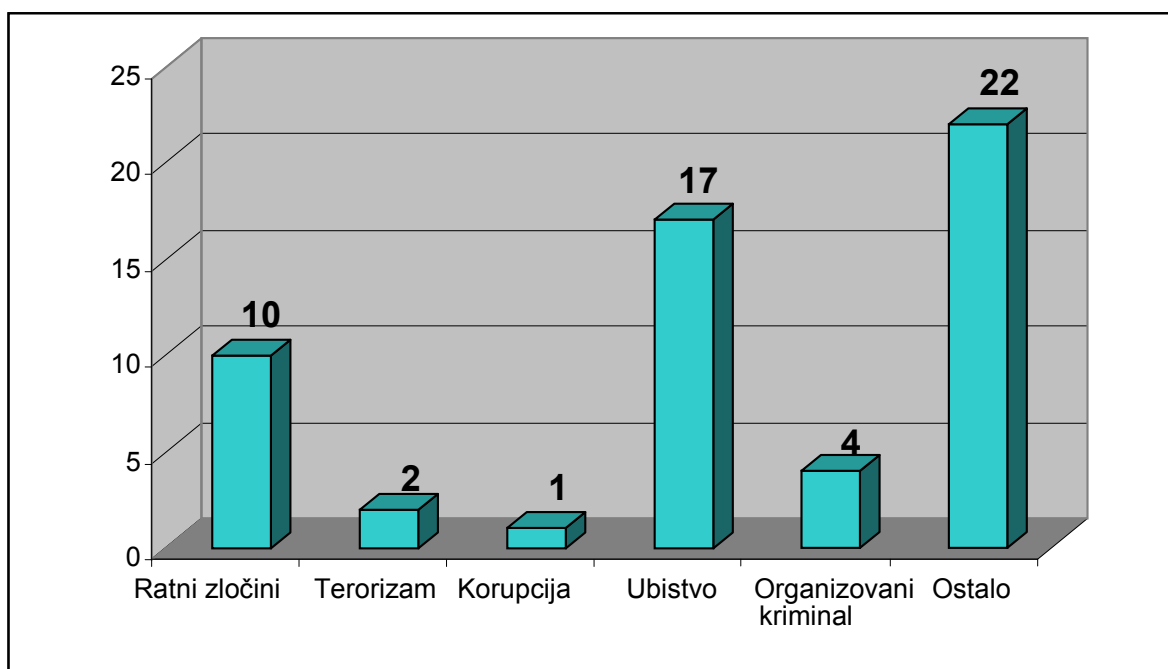
Dijagram 8. Ukupan br. krivičnih premeta u pretresnoj fazi (svi sudovi) prema krivičnim delima

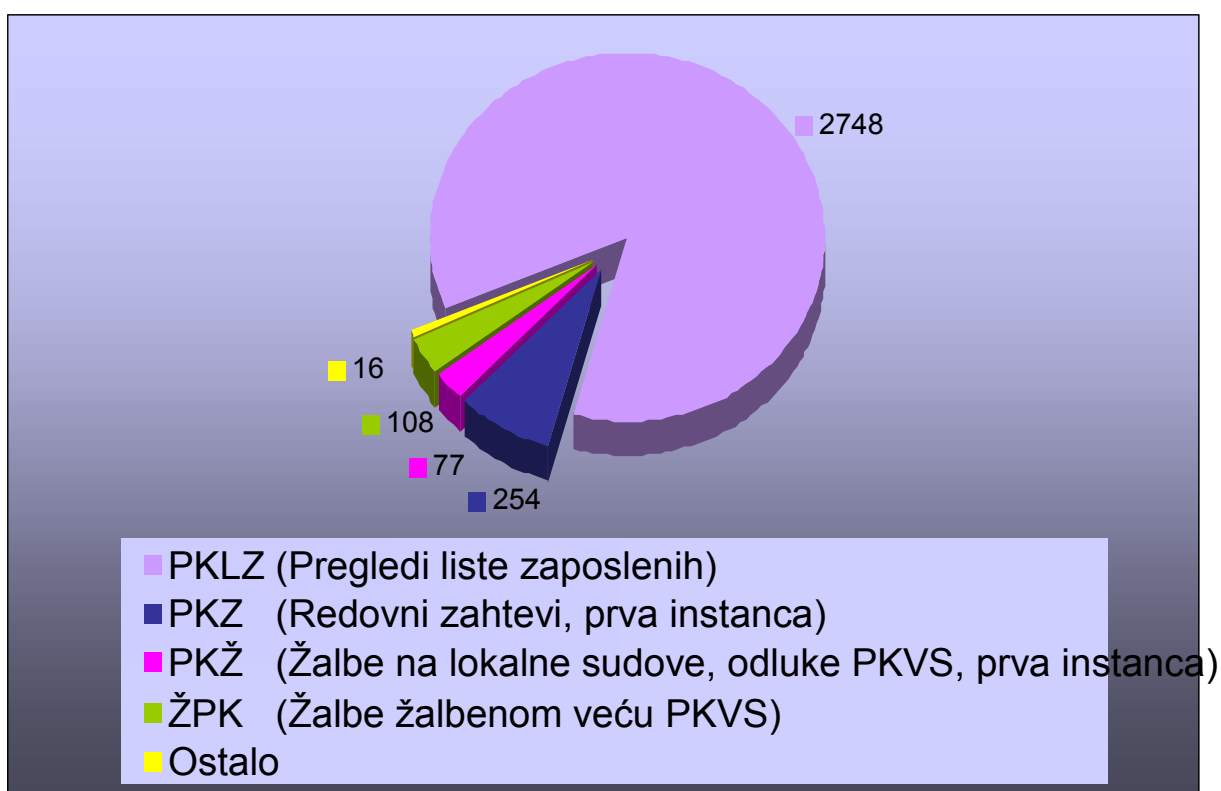
Dijagram 9. Ukupan br. presuda po sudovima

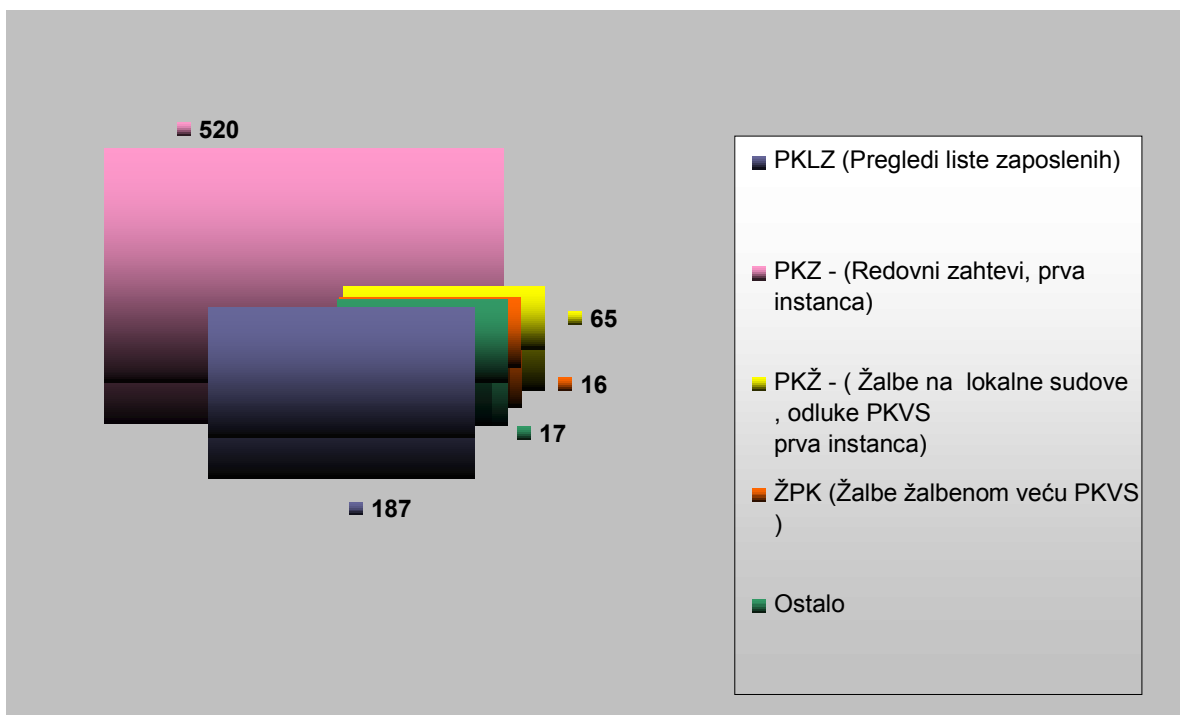
Dijagram 10. Presude prema krivičnim delima

Dijagram 11. Novo registrovani zahtevi u PKVS u 2009 god prema vrsti zahteva

Dijagram 12. Proceduralne odluke PKVS (dopustivost, upućivanje itd.) / Presude (konačne meritorne odluke) prema vrsti predmeta

Dijagram 13. Zatvoreni PKVS predmeti prema vrsti predmeta

